

Zakon o pobijanju nedovoljene špekulacije in gospodarske sabotaže predvideva že aprila 1945 za težje primere tudi — smrtno kazen. S tem izraža zakon, da je v današnjih poveljnih razmerah špekulant in gospodarski saboter odzveno škodljivca izven državnega aparata ali pa v njem — prav tak izdajalec ljudstva, jugoslovanskih narodov in njihove države, kakor je bil za časa vojne narodni izdajalec.
Boris Kidrič.

Leto VII. - Št. 4 | Izhaja vsak dan razen ob ponedeljkib | Ljubljana, sobota 5. januarja 1946 | Mesečna naročnina Din 40.— | Cena Din 2.—

Delegacija zveze železniških in transportnih delavcev in nameščencev Jugoslavije pri maršalu Titu

Predsednik ministrskega sveta maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je dne 2. januarja sprejel delegacijo zveze železniških in transportnih delavcev in nameščencev Jugoslavije. Delegacija so tvorili: tajnik zveze železničarjev Branko Medić, član Osrednje uprave zveze Viktor Koleča, urednik časopisa »Svobodni železničar«, predsednik tajništva v Zagrebu Ivan Andrijevič, udarnik-livar železniške delavnice v Zagrebu Jurina Gaspar, tajnik tajništva Sarajevo Uzeir Dilberović, udarnik-strojevodja kurilnice Sarajevo Mihajlo Milušić, tajnik tajništva Ljubljana Maks Majersič, tajnik tajništva Skopje Krume Todorovski, udarnik-mehanik škopske kurilnice Trajko Nikolovski, predsednik tajništva Beograd Husić Borivoje, udarnik-mehanik železniške delavnice v Nišu Trajko Ilić, tajnik tajništva Novi Sad Dušan Vojnović in udarnik-strugar železniške delavnice v Subotici Anton Molnar.

V razgovorih, ki so trajali nad dve uri, so se pogovorili o mnogih aktualnih organizacijah, administrativnih in socialnih vprašanjih železničarjev. Maršal Tito je ob srečanju s člani delegacije pokazal svoje veliko zanimanje za železnice in probleme železničarjev. Člane zveze, člane tajništva in udarnike je nagovoril z naslednjimi besedami:

»Železnice so zelo važen činitelj v razvoju našega gospodarstva in izgradnji naše države. Na raznih področjih dela imamo posamezna junaka dejanja, imamo resnično sijajne primere, toda železnice v tem pogledu, razen delavnice, daleč zaostajajo. Moram vam takoj reči, da je v transportu največ ostanov tistih starih časov, ki jih je treba očistiti. Na sestanku višjega plenuma ste obdelali važna vprašanja vašega področja dela in hotel bi, da bi v tem spregovorili, da slišim od vas konkretne stvari, ker je mnogo pritožb, posebno glede prevoza materiala, tativ in drugega.«

Maršal Tito, ki so ga obvestili, da je v zvezi železničarjev v članjenih nad 96.000 železničarjev odnosno 90% vseh železničarjev, da je eno osnovnih vprašanj potreba vzgajanja sindikalnih kadrov s pomočjo tečajev in šol in da je bila na zasedanju plenuma zveze posebno poudarjen žalosten pojav tativne na železnicah, je pripomnil: »Pojav tativne kakor tudi ostale nepravilnosti je treba izkoreniniti z najostrejšimi zakonskimi ukrepi. Denarne kazni so neučinkovite in na ta način ni mogoče zdraviti. Ko bodo ti pojavi izkoreninjeni, tedaj bo šlo dobro.«

Funkcionarji zveze so nato poudarili, da je vzgoja železniškega kadra eden najvažnejših problemov. Potreba je doba resnega dela, da bi se železniško oseboje pravilno vzgojilo in očistilo raznih varovancev in volivnih agentov predvojnih režimov, ki so v železniških vrstah brez ozira na sposobnost.

V zvezi s pomanjkanjem premoga, zaradi česar naše železnice precej trpe, je maršal Tito poudaril, da je glavni razlog pomanjkanja premoga in pravilnega oskrbovanja železnic v tem, da pri nas še niso vsi usposobljeni, da ni popolne načrtne proizvodnje in razdeljevanja. Ko bo načrt izdelan — je dejal maršal — in ko bo vse delalo po tem načrtu ter se po njem razdeljevalo, ko bodo obnovljeni vsi rudniki, tedaj bo dovolj premoga in ne bo slučajev, da bi kjer koli ostajal in oblašal.

Maršal Tito je nato prešel na vprašanje socialnega zavarovanja železničarjev in je dejal: »Imeli ste bolnišniške sklade, bolnišnice in sanatorije. Strinjamo se s tem, da to ostane vam, ker morate dobiti potrebne pogoje za zdravljenje železničarjev. Mi imamo lahko enotne predpise, toda vi te lahko zadržite, samo ne smete se izolirati.«

Nato se je maršal Tito zanimal za način oskrbovanja železniških delavcev in nameščencev in je v zvezi z vprašanjem ustanavljanja železničarskih združenj izjavil: »Pravilno je, da ustanavljate svoje nabavljajno-potrošne zadruge, posebno sedaj v tej dobi, ko ne moremo v nedogled zviševati plač zaradi podražitve gotovih živil, ki so za življenje potrebne, ker bi s tem povišanjem plač stvarno cene še zviševali. Na ta način pa ne bi prišli nikoli do konca. Zato je potrebno povečati proizvodnjo. Tu bi hotel poudariti, da imajo železnice najboljše delavnice. Železnice so storišče čudežev. Delavci so dali maksimum, kar so mogli dati in to je vaša svetla točka. Pri tistih, ki so se pri tem posebno izkazali, lahko uporabimo sistem nagrajevanja, podeljevanja premij in posebnih nagrad. Sedaj ne bomo mogli po-

višati plač, toda ko bo dobil delavec in uradnik cenena živila, bo lahko živel s plačo, ki jo ima. Zato je neobhodno potrebno ustanavljati zadruge. Treba pa je paziti, da te vaše zadruge ne pridejo v roke prejšnjim špekulantom, ampak da bodo v poštenih rokah. Ker so železnice v rokah zvezne vlade, imate lahko osrednje zadruge, a v krajih, kjer je to potrebno, podružnice. Pazite dobro, da se vaše zadruge ne bodo pobirokratile.

Moram vam povedati, da bomo posvetili veliko pažnjo železnici in da bomo gledali, da bodo železniški delavci takšni, da bodo lahko dali vse od sebe. To zahtevajo interesi naše države in našega gospodarstva. Na načrto bi bilo pričeti z gotovimi naprednimi ukrepi proti škodljivim elementom, a ne upoštevati organizacije oskrbovanja železniških delavcev. Hočemo, da nam sindikati delavcev in nameščencev povsod pomagajo, da najdemo boljše izhod. Zato vam pravim ponovno, da pri nas ni glavno vprašanje večje ali manjše plače, temveč vprašanje oskrbovanja, dajanja v blagu. Tu se lahko popolnoma udeležite.«

V nadaljnjem razgovoru so železničarji predlagali ustanovitev posebnih disciplinskih sodišč, ki bi izrekala kazni na licu mesta in na ta način preprečila dolge birokratske preiskave, ki nimajo nobenega učinka.

»Za takšne stvari — je dejal maršal — so sedaj osnovani posebni sodni sveti, ki na osnovi dejstev sodijo krivce v zadnji instanci in izrekajo zelo stroge kazni za velike stvari. To velja tudi za osebe, ki so na železnici, ker bomo tu zelo strogi. Mi ustvarjamo nekaj novega in ne smemo uporabljati starih metod, ki so v nasprotju z našimi cilji. Stare metode, ki so jih uporabljali v začetku po raznih ministrstvih, so nas samo kompromitirale, niso nam pa niti najmanj pomagale. Pri odpuščanju moramo biti pazljivi, ker se to čisto dela samovoljno. Izvajanje takih ukrepov, če jih izvajajo ljudje, ki imajo občutek popolne odgovornosti, je lahko tudi ugodno, toda če jih izvaja brezvesten človek, so samo škodljivi.«

Maršal Tito je pokazal zanimanje za delavce železniških delavnic v raznih krajih naše države, ki so se izkazali pri svojem delu in je pripomnil članom delegacije, da v svojem sindikalnem organu »Svobodni železničar« poudarjajo primere prizadevanja in udarnosti.

»Ostro sem kritiziral delo na železniškem mostu na Favi, sedaj pa sem s temi ljudmi, ki so delali pod najtežjimi pogoji, nenavadno zadovoljen in sem zahteval, da se jih predloži za odlikovanja. Sem za odlikovanja in nagrado ljudi, toda prav tako sem tudi za to, da se kaznujejo tisti, ki so zavedno grešili.«

Nek delegat je zastavil maršalu vprašanje o pomoči, ki bi jo bilo treba nuditi kulturnemu razvoju železničarjev.

»Tu moramo delati s perspektivo, ki odgovarja novi Jugoslaviji. Ne graditi po starem. Če pa že ni mogoče tega storiti naenkrat, moramo to upoštevati, ker je eden zelo važnih pogojev za razvoj delavstva.«

Maršal je nato ponovno ožigal razne nepravilnosti uradniškega aparata, v katerem so čisto četniški in ustaški elementi. Poudaril je, da lahko človek, ki ni na pravem mestu, pokvari tisoč ljudi in je nato nadaljeval: »Napake je treba iznašati, ker jih je samo tako mogoče popraviti. Najbolj obsojen tativne na železnicah. Medtem ko pri nas na primer stradajo nekatere pokrajine kot Bosna, Crna gora, Lika, Crna trava v Srbiji, ko primanjkuje hrane tistim, ki najbolj delajo in dajejo od sebe največ, paraziti špekulirajo in se dogajajo, da prodajajo slano UNRRA-e v Sremu. Kako je prišla tja? Mogoče ne gre tu vedno za ljudi na železnici, ali nekakšna zveza z njimi je. Vem, da prevažajo blago na postaje s kamioni.

S transportom nisem zadovoljen, toda kar se tiče delavnic in ročnih delavcev na splošno, ne morem ničesar pripomniti, temveč nasprotno, se lahko o tem najugodnejše izrazim. Tu so na prvem mestu niška, zagrebška, mariborska in nekatere druge delavnice.

V primeri z mnogimi drugimi deželami lahko vendar rečem, da je položaj v Jugoslaviji najboljši. Naš uspeh je v tem, ker se nam je posrečilo razgibati vse ljudstvo. Strogi ukrepi, ki sem jih omenil in ki jih moramo izvajati, bodo vsakemu poštememu delavcu in vsakemu poštememu meščanu samo po volji. Najsrčnejši bomo, če bomo lahko opustili te stroge ukrepe,

ker niso naš cilj, temveč samo sredstvo.«

Nato so člani delegacije obvestili maršala o raznih udarnikih, za katere je maršal priporočil, da jih objavijo tudi v dnevnem in ne samo v strokovnem tisku, toda brez pretiravanja ter prikažejo dejstva. Delegati so poudarili, da bi bil uspeh dela še večji, če bi imeli delavci dovolj orodja in materiala.

»Gledali bomo, da bomo dobili na račun reparacij iz Nemčije stroje in material in tedaj bomo potrebno orodje in druga tehnična sredstva izdelovali sami.«

V nadaljnjih razgovorih so člani delegacije zaprosili, da se ustanovijo za vzgojo kadra — strojnikov, manevristov, prometnikov in drugih strokovnih delavcev na železnici potrebni tečaji in da se podprejo vajeniške in železničarske šole. Razen tega bi bilo treba strojnikom, manevristom in zaviračem zagotoviti na postajah, kamor pridejo, dostojno prenočišče in hrano. Maršal je pokazal za to in za druge potrebe železničarjev veliko razumevanje. Dejal je: »Lahko bomo ugodili raznim potrebam samo iz proračuna. Nabaviti moramo potrebna sredstva, ustvariti predpogoje in solidno osnovo za delo. Ustanavljamo sklad za izgradnjo. Dohodki od UNRRA-inega blaga in reparacije bodo šle v ta sklad. Toda apeliram na prostovoljno delo, ker nam je še potrebno. Več dela, a manj neproduktivnih konferenc. Konference so potrebne, če je treba reševati gotove stvari, toda ni jih treba sklicevati brez potrebe in samo izgubljeni čas. Tega so se ljudje naveličali.«

Maršal Tito je prešel na podrobnosti vprašanja oskrbe železničarjev in delavcev na splošno in je poudaril, da nabave manjših količin še niso črna borza, čeprav je tudi to nepravilno. Treba je udariti po velikih črnoborzijskih.

»Bilo bi napačno — je dejal maršal — smatrati za črna borzo, če nekdo kupi manjšo količino živil za svoj dom. Kadar bo načrtno oskrbovanje in razdeljevanje zadostno, bo ta potreba samostojnega oskrbovanja odpadla. Treba je udariti po velikih črnoborzijskih, ker ta črna borza na debelo škuduje skupnosti in ustvarja nov sloj bogatašev in parazitov.«

Maršal je nato, ko je bil obveščen o gotovih slučajih oviranja oskrbe in o nepooblaščenem zaplenjevanju živil, ki so jih nabavili železničarji preko svojih združenj, poudaril, da se ne sme delati nobenih ovir pri oskrbi, ki se vrši v okviru dovoljenih cen.

Maršal je nadaljeval: »Danes sindikati niso kot predstavniki delavcev in nameščencev v takem odnosu do kapitala, kot so bili prej. Danes so čuvar države in morajo državo upoštevati kakor tudi skrbeti za delavce in za to, da dobe delavci, kar potrebujejo, ter istočasno skrbeti za dvig produktivnosti. Zato pravim: Treba je vložiti največ truda povečanju proizvodnje, ker se bo položaj delovnega ljudstva samo tako stalno izboljševal. Druge možnosti za povišanje standarda življenja ne vidim. Povišanje plač ni pravilna pot, a ustanavljanje združenj bo omogočilo boljše in cenejše oskrbovanje. GRANAP, ki je državno podjetje, ne sme ovirati samoiniciative. Ko bom gotov, da je država izvršila svoje obveznosti do delavcev popolnoma, bom lahko zahteval od njih še več; danes mi je to še težko, čeprav smo že storili velik korak naprej, kar se tiče preprečevanja izrabljanja. Državni gospodarski sektor ne sme biti zamenjava kapitalističnega izkoriščanja. Delovni človek mora dobiti za sedaj toliko, kolikor zasluži.«

Maršal Tito je dejal, da bo pregledal možnost odhoda delegacije udarnikov v Sovjetsko zvezo. Nato se je zanimal za delo ministrstva in ostalih železniških ustanov in za morebitne pojave birokratizma pri tem delu. V zvezi s tem je poudaril, da bo to zelo aktualno vprašanje rešeno s posebnimi komisijami, ki bodo s pomočjo sindikatov kontrolirale in urejale vse sektorje gospodarskega življenja.

Delegati so nato kritizirali birokratske pojave in povedali maršalu Tito slučaj o odpustitvi okoli 200 šoferjev iz državnega prometnega podjetja. Maršal Tito je obsodil to postopanje. Dejal je, da je zgrešeno in da bi bilo treba preiskati napako za napako, nato pa krivce in saboterje odstraniti.

»Šoferjev ni dovolj — je dejal maršal. Potrebno nam je nekaj tisoč šoferjev. Toda bilo je mnogo šoferjev, ki so ravnali brezvestno z vozovi in uničevali kamione, ki smo jih dobili od UNRRA-e. Razen tega so imeli zveze s tihotapci. S takšnimi ljudmi bomo

Špekulant Malavašič Ivan obsojen na smrt

Prva razprava pred posebnim senatom Vrhovnega sodišča Slovenije

Kakor smo že včeraj poročali, se je v četrtek 3. januarja zvečer vršila v Ljubljani prva razprava pred posebnim senatom Vrhovnega sodišča za zločine, špekulacije, sabotaže, zlorabe v službeni dolžnosti in povzročanje škode. Ko je poseben senat izrekel sodbo nad špekulantom Brajkovičem, o kateri smo že poročali, je začel razpravljati o Malavašičevih, znanih špekulantih z Vrhniko. Malavašičevi so v svojih skladiščih prikrivali velikanske količine različnega blaga v skupni vrednosti 4.399.000 din. Zaradi zločinov špekulacije in gospodarske sabotaže so se že dvakrat zagovarjali pred okrajnim sodiščem v Ljubljani. Na zahtevo javnega tožilca Slovenije so se končno morali zagovarjati pred posebnim senatom Vrhovnega sodišča, ki jih je spoznal za krive dejanj, katerih so bili obtoženi ter jih po zakonu o pobijanju ne-

dopustne špekulacije in gospodarske sabotaže v imenu ljudstva obsodil:

Malavašič Ivana — na smrtno kazen z ustrelnitvijo in trajno izgubo državljan-
skih pravic;

Malavašič Marijo st. — na 3 leta odvzema prostosti s prisilnim delom in 10 let izgube državljan-
skih pravic;

Malavašič Marijo ml. — na 10 let odvzema svobode s prisilnim delom in 10 let izgube državljan-
skih pravic, nastop kazni pa se zaradi dojenja otroka odgodi za 3 mesece in v tem času se mora v svojem kraju dvakrat na dan javljati NM.

Vsi trije obtoženci so obsojeni tudi na odvzem trgovske obrti in zaplenbo celotnega premoženja z zakonito omejitvijo dolžnega deleža otroku Malavašič Marije ml.

Sodba je po členu 4 uredbe o posebnih senatih takoj pravomočna.

Ob prvi smrtni obsodbi nad špekulantom

Naše ljudstvo, ki si je s tolikimi žrtvami, trpljenjem in junaštvom priborilo svobodo in ljudsko demokratično oblast, ki sedaj s čudovito požrtvovalnostjo in samoodpovedjo obnavlja in gradi svojo domovino, je že zdavnaj napovedalo neizprosno boj osem špekulantom, črnoborzijskem, talovom državne imovine in gospodarskim saboterjem. In sedaj je pravosodni minister izdal uredbo o ustanovitvi posebnih senatov pri federalnih vrhovnih sodiščih za sojenje zločinov po zakonu o pobijanju nedopustne špekulacije in gospodarske sabotaže, prestopkov zlorabe v službenih dolžnostih kakor tudi vseh drugih škodljivih dejanj, ki ovirajo zgraditev in obnovo države. Ker so sklepi posebnih senatov takoj pravomočni, je tako postopek proti špekulantom in saboterjem krajši ter mnogo učinkovitejši.

Še isti dan, ko je izšla uredba o posebnih senatih, se je pred posebnim senatom Vrhovnega sodišča Hrvatske zagovarjala črnoborzijska Mondekar, ki je bila obsojena na smrt in zaplenbo vsega premoženja. Prva razprava pred posebnim senatom Vrhovnega sodišča Slovenije pa se je vršila v četrtek 3. 1. m. Na njej je bil znani špekulant Brajkovič obsojen na 10 let odvzema prostosti s prisilnim delom in zaplenbo celotnega premoženja, špekulant velikega formata Malavašič Ivan pa na smrt z ustrelnitvijo in zaplenbo vse imovine.

Kmalu po osposobitvi so morali vsi trgovci po odredbi ljudske oblasti prijaviti vse svoje zaloge blaga. Tudi Malavašič Ivan z Vrhniko je izvršil ta popis in ga oddal okrajnemu odboru OF na Vrhniko. Na vprašanje referenta za trgovino in preskrbo, ali so prijavili vse blago, je Malavašič Ivan pritrdil. Ko je bil opozorjen na posledice morebitne utaje, je resničnost svoje trditve zajamčil s svojim podpisom na prijavi.

Ko je bila v Malavašičevi trgovini kmalu nato revidirana inventura, so organi ljudske oblasti že pri površnem pregledu ugotovili, da so količine blaga mnogo večje, kot so ga Malavašičevi prijavi. Okrajni odbor OF je zaradi tega v Malavašičevo trgovino postavil delegata. Narodna milica je izvršila preiskavo in našla okrog 1000 kg avtomobilskega olja ter firneža. Organi ljudske oblasti so nato začeli odkrivati nova skrivališča in bunkerje, v katerih so Malavašičevi prikrivali ogromne količine raznovrstnega blaga, ki je sedaj tako potrebno našemu ljudstvu. V enem bunkerju so našli okrog 12.000 metrov manufakturnega blaga, 700 komadov zimskih rjuh in odej, okrog 1000 komadov raznega letnega in zimskega perila, okrog 500 parov nogaavic, nad 30000 komadov žebelje, ogromno količino steklenine, porcelana, slavnega okovja in raznega orodja. V drugem skrivališču so utajili našemu ljudstvu

okrog 10.000 metrov blaga, 360 zimskih rjuh in 60 kate, v naslednjem skrivališču pa 1088 kg bakrene, nad 5000 kilogramov železne, 150 kg medene in 130 kg rje proste pločevine, okrog 2000 kilogramov paličnega železa, na drugem mestu zopet 2000 kg železa in 350 kilogramov osti za vozove. Dan pred prvo razpravo je delegat odkril zopet novo skrivališče, o katerem so bile barve in globlin v vrednosti 60.000 din. Skupna vrednost vsega prikritega blaga znaša 4.399.000 dinarjev!

Malavašičevi so zaradi zločina težke špekulacije in gospodarske sabotaže prišli pred sodišče, ki jih je obsodilo na prav nizko kazen. Javni tožilec je zaradi take sodbe, ki je med našim ljudstvom povzročila vihar razburjenja, vložil prizio. Po tej razpravi je bil Malavašičevim dovoljen poratek v trgovino, kar so izkoristili v svoje špekulantske namene. Malavašič Ivan je preprečeval izdajanje blaga iz svoje bogate zaloge, ene največjih v oseh Sloveniji. Čeprav je bilo vodstvo trgovine poverjeno delegatu, so opogumljeni Malavašičevi ljudi, ki so prihajali z nakaznicami, odlašali z izgovori, da zaželjenega blaga nimajo.

Malavašičevi so 29. decembra prišli ponovno pred sodišče, ki jih je kljub jasno dokazanemu zločinu obsodilo le na zaplenbo prikritega blaga in prisilno delo. Tudi sedaj je javni tožilec vložil prizio. Vrhniško ljudstvo se je še isti večer zbralo na množičnem sestanku in z ogorčenjem protestiralo proti nizki in krivični sodbi. Zene z Vrhniko in okolice so s sestanka AFZ poslale »Ljudski pravici« protestno pismo z naslovom »Vlagamo prizio«.

Na zahtevo ljudstva in na predlog javnega tožilca Slovenije so se morali ti zločinski špekulanti in saboterji velikega kova končno zagovarjati pred posebnim senatom pri Vrhovnem sodišču Slovenije, ki je nad Malavašičem Ivanom izrekel najtežjo, smrtno kazen z ustrelnitvijo. Ta kazen je pravična do našega ljudstva, pravična pa je tudi nad špekulantom takega kova, kot je Malavašič Ivan, ki je v prikritojnem ogromnih zalog blaga zaviral obnovo in gospodarsko ureditev, rušil napore ljudske oblasti za normalizacijo našega življenja.

Ta težka in eksemplarna kazen naj bo resen opomin vsem špekulantom, črnoborzijsancem in saboterjem. Vsi ljudski sovravniki naj se sedaj zavedajo, da jih bo znalo naše ljudstvo razkrinkati, odstraniti in uničiti, kakor je med osvobodilno borbo znalo premagati okupatorje in domače izdajalce. Kakor je podrtel tovariš predsednik Boris Kidrič, »je v današnjih poveljnih razmerah špekulant in gospodarski saboter odzveno škodljivca izven državnega aparata ali pa v njem — prav tak izdajalec ljudstva, jugoslovanskih narodov in njihove države, kakor je bil za časa vojne narodni izdajalec. Proti in drugi tovegata — kroglo.«

odslej postopali drugače. Toda v tem konkretnem slučaju bi bilo potrebno, kakor vedno, ugotoviti, kdo je kriv in ne odpustiti vseh po vrsti. Kar se tiče samega DASP-a, bi ga razpustil, ker je resnično nemogoče osredotočiti nekaj tisoč kamionov. Pravilneje bi bilo dati vozove federalnim enotam in ustanovim in te odgovarjajo za svoja vozila.«

Delegat iz Makedonije je obvestil maršala, da nima Makedonija strokovnega kadra in da želi, da bi se udarniki usposobili za vodstvo, da bi bili doseženi na ta način mnogo večji uspehi. Po razgovorih z delegati, predstavniki železničarjev Hrvatske in Slovenije, je maršal Tito vprašal delegata Bosne in Hercegovine, kakšne so razmere v tej federalni enoti in je poudaril, da

je zaradi razvoja industrije, gozdarstva in rudarstva potrebna Bosni in Hercegovini širokotrna železnica.

Svoj razgovor z delegati je maršal Tito končal z naslednjimi besedami: »Torej mi smo si na jasnem, da je treba marsikaj popraviti. Zato bomo delali s skupnimi silami. Potrebna je velika budnost. Potrebno je izločiti sovravnike, ker nam lahko ovirajo delo. Mi pa se bomo s svoje strani potrudili, da bodo pogoji železničarjev boljši. Ne moremo vam obljubiti, da bo to v enem letu, toda verjetno je, da bo v dveh, treh letih mnogo bolje. Zadovoljen sem z vašim sedanjim delom. Ostro kritiziram gotove stvari, toda to ne pomeni, da smatram, da je vse brezuspešno. To delam zato, ker je treba (Nadaljevanje na 2. strani)

Naše reparacije iz Nemčije

Razgovor šefa reparacijske delegacije in pomočnika ministra zunanjih zadev dr. Aleša Beblerja z urednikom »Ljudske Pravice«

Prvo vprašanje: Katere so osnovne reševanja reparacijskih vprašanj?

Vprašanje reparacij ni samo ekonomsko, marveč je tudi politično vprašanje. Po prejšnji svetovni vojni je bilo to vprašanje tako v enem, kakor v drugem pogledu napačno postavljeno.

Politično je bilo napačno, ker so se od Nemčije zahtevale reparacije, ne da bi se dotaknile ureditve nemškega gospodarstva. Pustili so jim vso industrijo in ta je v teku let služila za pripravljajanje in izvedbo največje agresije v svetovni zgodovini.

Gospodarsko je bilo napačno, ker so pustili Nemčiji možnost, da izplača svoje upnike v zlatu in gotovih proizvodih. Zaradi tega so nastala težka ekonomska vprašanja glede prenosa vrednosti iz Nemčije, a izza vsega tega se je skrivala v veliki meri sabotaža Nemčije glede plačevanja reparacij. Konec koncev je prišlo do tega, da se je reparacijski dolg Nemčije postopoma zmanjševal in na koncu praktično izničil. Zaradi ekonomskih težav, v katere je Nemčija prišla v tej vojni, je sklepala nova zunanja posojila ter tako dobivala več iz zmagovitih držav, kakor jim je dala.

Danes pa se v političnem pogledu postavlja vprašanje pravilno. Nemški industrijski potencial se po potsdamskem protokolu reducira na tisto, kar je potrebno za gospodarstvo države brez oborožene sile. Nemška vojna industrija se uničuje, nemška metalurģična, mehanična, kemijska in druga industrija se v veliki meri demontira ter se daje na razpolago državam, katerim Nemčija dolguje reparacije.

S tem je tudi ekonomsko reševanje racionalneje. Namesto, da se zahteva od Nemčije, da plača, se ji danes odvzema ono, kar se ji da odvzeti in kar se ji radi sigurnosti mora odvzeti.

Drugo vprašanje: In kaj se lahko Nemčiji odvzame? Kaj spada pod tako imenovano reparacijsko maso, ki se danes deli med zmagovitim demokratičnimi državami?

Ze s potsdamsko deklaracijo je določeno, da se v tej masi nahaja znaten del nemške industrije (nemških tovarn), vsa nemška trgovska mornarica, vse nemške investicije v inozemstvu (last nemškega rajha ter oseb, ki so bile v početku vojne nemški državljani) ter del gotovih proizvodov nemškega gospodarstva.

Ta nemška imovina se bo razdelila med zmagovalce. Vprašanje, kako naj se deli, koliko komu pripada, je v glavnih črtah bilo prav tako rešeno že v Potsdamu in to tako, da se vsa spodnja zona Nemčije (zasedena od Rdeče armade) a v pogledu nemške imovine izven Nemčije, vzhodnoevropske satelitske države, rezervirajo za Sovjetsko zvezo, katere je vzela na sebe obvezo, da iz te imovine izplača poljske zahteve. Razen tega Sovjetska zveza dobi iz zapadne zone Nemčije (okupirane od ameriške, angleške in francoske vojske) 25% za reparacije od rejene imovine in to 10% brez, a 15% z nadomestilom v gotovem blagu. Ostala imovina zapadne zone in nemška imovina izven Nemčije v ostalih državah se bo delila med vseni ostalimi zavezniki.

Da se prične s tem razdeljevanjem in da se organizira pošiljanje na osnovi te razdelitve — je bila zato sklicana konferenca v Parizu, katere je zasedala od 9. novembra do 21. decembra 1945 in katere zaključki se danes 5. januarja 1946 objavljajo v vseh državah, udeleženkah te konferenca.

Tretje vprašanje: Katere so osnovne črte zaključkov pariške konferenca?

Najvažnejši zaključek je razdelitev tako imenovanih kvot, to je deleža po sameznih držav v reparacijski masi. Kvota A je delež v nemški lastni in v gotovih proizvodih nemškega gospodarstva. A kvota B je delež v nemški industriji in trgovski mornarici. Ta razdelitev v dve kvoti je zato, da se omogoči, da upošteva potrebe in želje poedinih držav glede raznih kategorij imovine. Tako imajo mnoge države (tudi Jugoslavija) višjo kvoto B, to je večji delež v delitvi nemške industrije in trgovske mornarice ter manjšo kvoto A, to je manjši del v delitvi nemških plansmanov izven Nemčije. Medtem pa je to na primer za Združene države Amerike obratno.

Drugi važen zaključek je organiziranje agencije (IARA), ki bo organizirala pošiljanje reparacijskih alokacij ter navodila za delo te nove agencije. Ta agencija bo pričela takoj po ratifikaciji konvencij s delom. Njen sedež bo v Bruslju. Vrhovni organ te agencije je skupščina predstavnikov držav-udeleženk. Aparat agencije bodo sestavljali uradniki, katere bodo predlagale deleže udeleženk.

Tretji zaključek se tiče nemške imovine (plansmaje) izven Nemčije. Ta imovina, v kolikor se nahaja na ozemlju zavezniske države, se dodeljuje tej državi na račun njene kvote A, a kolikor se nahaja ta imovina v satelitskih in nevtralnih državah, pa se deli po omejenih kvotah med zmagovalci. Imetje državljanov zavezniskih držav, ki so Nemci po jeziku, se naravno ne smatra za nemško ter se to imetje, ako je konfiscirano, ne odbija od kvote dotične zavezniske države.

Četrto vprašanje: Ali bo Nemčija poleg reparacij vrnila tudi to, kar je pokradla?

Oni ukradeni predmeti, ki so bili najdeni v Nemčiji, morajo biti identifikirani, Nemčija jih mora vrniti. To je bilo določeno že v Potsdamu. Na konferenci v Parizu je bila ta rešitev usvojena in obdelana.

Dvoje vprašanj v zvezi s tem je v posebnem interesu za našo državo.

Prvo je vprašanje naših okrađenih znanstvenih in pedagoških ustanov (sol, bibliotek, muzejev itd.). Predmete, ki so bili ukradeni, je težko najti. Razmetani so ali pa uničeni v sami Nemčiji, a še teže jih je danes kupiti za denar. Zato je bilo na predlog naše delegacije v Parizu sklenjeno, da mora Nemčija vse vrste predmetov nadoknaditi s sličnimi (z zbirkami knjig, z laboratoriji, umetniškimi deli itd.).

Dr. Aleš Bebler

Drugo vprašanje je vprašanje našega zlata, ki so ga Nemci odnesli iz naših denarnih zavodov in rudnikov.

Zlata je bilo najdenega v Nemčiji manj, kakor pa je Nemčija te kovine nakradla v evropskih državah v času vojne. Zaradi tega zlato ni v reparacijski masi, marveč služi izključno za izplačevanje oropanih evropskih držav. Naš del v tem zlatu ne bo zaradi tega pokrtil vse naše zahteve, toda vendar bo daleko višji od naših reparacijskih kvot.

Delilo se bo naravno samo zlato, ki je bilo najdeno v Nemčiji, med tem ko se ni določena usoda zlata, ki je bilo najdeno v Avstriji (tu je bil najden med drugim ves trezor madžarske državne banke ter bo njegovo usodo rešila mirovna konferenca z Madžarsko).

Peto vprašanje: Ali se lahko že danes predvideva, kakšne reparacije bo Jugoslavija stvarno dobila?

Zgoraj omenjena obča načela zavezniske reparacijske politike in organiziranost pošiljanja, katero bo moči doseči, nam daje upravičeno nado, da bodo nemške reparacije stvarna in zelo znatna pomoč naši državi. Njihova vrednost bo šla v desetine milijard dinarjev po vrednosti, a po obliki bo v glavnem industrijske naprave, trgovska mornarica in industrijski proizvodi, ki bodo izročeni našim organom ter prepeljani v našo državo oziroma v naše luke.

Toda točneje se danes ne more še nič reči in to iz več razlogov.

Prvič, koliko industrijskih naprav bo dvignjenih iz Nemčije na račun reparacij, je odvisno od politike zavezniskega kontrolnega sveta v Berlinu. Ta je nadrejen, da odredi, katere nemška industrija vojne prirode bo uničena in koliko od ostale industrije bo ostalo v Nemčiji kot neobhodno potrebno za nemško mirnodobno gospodarstvo. S tem pa se tudi odreja množina industrijskih naprav, ki jo bo možno predati zmagovitim državam na račun reparacij.

Drugič, s dosedanjimi mednarodnimi razpravljani ni v nikakršni meri rešeno vprašanje, v kakšnih količinah in koliko let bo primorana Nemčija pošiljati izgotovljeno blago na račun reparacij. Pariška konferenca je to vprašanje izrečno rezervirala ter hkrati zadržala za vse države-udeleženke pravico, da sodelujejo v bodočnosti pri reševanju tega vprašanja. Toda ker se odvzema nemška metalurģična in metalska industrija v veliki meri Nemčiji, pa se rudniki in premogovniki ne morejo odvzeti, obstoji možnost in verjetnost, da bo morala Nemčija še dolgo let pošiljati svojim upnikom proizvode svojega gospodarstva.

Tretjič so dolžniki, ki so »solidarni« z Nemčijo, to je, ki so dolžni, da popravijo demokratičnim zmagovitim državam škodo, katere Nemčija ne more nadoknaditi. So države, ki so Nemčiji pomagale v vojni in ki so odgovorne za škodo, narajeno v sodelovanju z Nemci. To je Italija, to so tudi drugi sateliti. Zmagovite države se, naravno med njimi tudi Jugoslavija, nikakor niso odrekle pravici, da tudi od njih zahtevajo reparacije.

Šesto vprašanje: Ali bo Jugoslavija z vsem tem v polni meri odškodovana?

Nikakor! Nemčija in njeni sateliti so naredili toliko škode, a zavezniki smo morali za zmago nad fašizmom toliko žrtvovati, ne samo od svojega narodnega dohodka, temveč tudi od svojega narodnega bogastva, zlasti v človeških žrtvah, da Nemčija in njeni zavezniki ne morejo nas nikdar popolnoma odškodovati. Oni so vsi z Nemčijo na čelu — v konkurno. Reparacije so delitev tega, kar je temu insolventnemu dolžniku ostalo, a veliki del bremena te vojne bodo morali zavezniki narodi nositi sami. Da bi si zagotovili lepšo bodočnost, je zato treba, da z upornim ustvarjalnim delom dvigamo svojo državo iz ruševin. Zato je treba tudi, da vsi z ostrim očesom spremljamo dogajanja v svetu, da bi lahko pravočasno odkrili in preprečili razvoj sil, ki bi lahko dovele do novega napada na miroljubno narode.

Delegacija Federativne ljudske republike Jugoslavije odpotovala v London

Dne 3. januarja je odpotovala z beograjske železniške postaje v London delegacija FLRJ na čelu s podpredsednikom zvezne vlade in ministrom za konstituanto Edvardom Kardeljem, ki bo zastopala našo deželo na zasedanjih glavne skupščine Zedinjenih narodov. Delegacijo so spremljali ministar za Črno goro in namestnik ministra za konstituanto Milovan Djilas, prometni ministar Todor Vujanović, generalni pomočnik Aleksander Hanković, pomočnik ministra za zunanje zadeve Vladimir Velebit in glavni tajnik predsedstva zvezne vlade Mitar Bakić. Našo delegacijo tvorijo poleg podpredsednika vlade Edvarda Kardelja Save Kosanović, ministar za informacije zvezne vlade, Slanjoje Simić, veleposlanik FLRJ v Washingtonu, Ljubo Leontić, veleposlanik FLRJ v Londonu, Stojan Gavrilović, pomočnik ministra za zunanje zadeve in namestnik članov delegacije dr. Aleš Bebler, dr. Andrija Štampar, dr. Franič, Vladimir Dediđer in Milovan Zoričić.

Ukaz predsedstva Ustavodajne skupščine FLRJ

Beograd, 2. januarja (Tanjug) Predsedstvo Ustavodajne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije je na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra narodne obrambe, maršala Jugoslavije, Josipa Broza-Tita ter na osnovi čl. 3., točke 10. zakona o predsedstvu Ustavodajne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije, odredilo in odreja, da zamenjuje Edvarda Kardelja, ministra za konstituanto, za časa njegovega bivanja v inozemstvu, ministar za Črno goro, Milovan Djilas.

V Beogradu, 2. januarja 1946.

Predsednik dr. Ivan Ribar.

Tajnik Mile Peruničić.

SIAU demokratičnemu ljudstvu Julijske Krajine

SIAU je poslala ob novem letu demokratičnemu ljudstvu Julijske krajine sledečo poslanico:

Slovensko-italijanska antifašistična unija pošilja ob začetku novega leta vsemu demokratičnemu ljudstvu Julijske krajine najboljša voščila z željo, da bi po dolgi in krvavi borbi

vseh antifašistov in pravih demokratov, v letu 1946 končno popolnoma zmagale demokratične in napredne sile ter da bi se še bolj poglobile bratske vezi med slovenskimi in italijanskimi množicami za dobrobit in boljše bodočnost vsega slovensko-italijanskega prebivalstva Julijske krajine.

Anglo-ameriška vojaška uprava v Trstu omejila slovenske oddaje v tržaškem radiu

Vojaška uprava v Trstu je s 1. januarjem 1946 znatno omejila slovenske oddaje v tržaškem radiu. Razen trikratnih dnevnih slovenskih poročil in jutranje napovedi sporeda, so vse slovenske oddaje omejene le na čas od 12.30 do 12.45 in od 19. do 20. ure. S tem odpadejo naslednje nedeljske slovenske oddaje, ki so bile dosedaj na sporedu in sicer: kmetijska ura od 9.30 do 10. ure, slovenska ura od 11. do 11.50 ure in pionirska ura od 15. do 15.30 ure. V ponedeljek pa odpade oddaja za bivše internirane in vojne ujetnike od 23.20 do 24. ure.

Vse slovenske oddaje: igre, koncerti solistov in komornega zbora ter oddaja za konec tedna morajo biti končane ob 20. uri. Pomisliti je treba, da ob teh urah posluša le malo ljudi oddaje, tako da gre za izrazito prikrašnjevanje slovenskega poslušalstva. Ta omejitev slovenskih oddaj stavlja slovensko prebivalstvo v Julijski krajini pasu A na stopnjo narodne manjšine in je s tem ukrepom kršena enakopravnost slovenskega jezika z italijanskim. Razen omenjenih slovenskih oddaj so vse druge oddaje v italijan-

ščini, pri čemer se tudi vsa simfonična in operna glasba napoveduje izključno v italijanščini. Pomembno je tudi to, da oddaja tržaška radijska postaja večkrat na dan sporede italijanskih radijskih oddaj. Vse to kaže, da se hoče povezati tržaško radijsko postajo z italijanskimi, da bi morala zaradi nepristranosti biti popolnoma samostojna.

Zavezniška vojaška uprava ni o tem ukrepu izdala še nikakega uradnega poročila, ki bi utemeljevalo to kršitev slovenskih narodnih pravic. Znano pa je, da je italijanska reakcija v Trstu začela že pred mesecem dni s kampanjo proti slovenskim oddajam in zahtevala od ZVU, da prekine s slovenskimi oddajami v tržaškem radiu ali pa da jih ukine. To se je sedaj zgodilo. Slovensko prebivalstvo zahteva, da se izvaja slovenski program tudi v večernih urah in to od 20. do 24. ure, da se vse važnejše oddaje, zlasti simfonični in komorni koncerti, opere, jutranja glasba itd. napovedujejo dvojezično in da se obnove vse slovenske oddaje tekom dneva, kakor so se izvajale do 31. dec. 1945.

Patrola okupacijske policije v Trstu strgala jugoslovansko zastavo z avtomobila jugoslovanske gospodarske delegacije

Patrola treh članov zasedbene vojaške policije v Trstu je dne 27. decembra minulega leta okoli 21. ure snela v ulici Cesare Battisti, z avtomobila jugoslovanske gospodarske delegacije

v Trstu jugoslovansko zastavo ter jo raztrgala. Predsednik jugoslovanske gospodarske delegacije v Trstu je vložil pri zasedbeni vojaški upravi protest proti takemu postopanju.

Demonstracije nacifašistov na Koroškem

Celovec, 3. januarja. Po zmagi Volkspartei in Avstriji so se nacifašisti, ki so se po zlomu Nemčije v slovenskem delu Koroške skrili pod avstrijski plašč, ojunčili in začeli kar javno vršiti nacistično propagando ter groziti Slovincem, kakor da bi bili še v Hitlerjevi Nemčiji. Naj navedemo samo dogodke, ki so se vršili po volitvah v Svečah v Rožu in ki osvetljujejo razmere, kakršne danes vladajo na Koroškem. Dne 26. novembra sta organizirala v Svečah zmani ilegalni nacist Stefaner, katerega je hitlerjanski režim naselil v Svečah na slovenskem posestvu, ter njegov pomočnik, nadučitelj Waldhauser, bivši član nacistične stranke, protislovenske demonstracije. Uporabila sta za to zmago Volkspartei in zbrala nekaj nacistov ter dva sudetska nemška vojaka, ki delata pri kmetih. Ta drhal je priredila v Svečah bakljado, izživala in grozila Slovincem ter prepevala izživalno nacistične pesmi, nato pa zažgala na hribu pri Svečah kres. Ko se

je drhal vrnila v Sveče, je razbila sredi vasi pri hišah zavednih Slovincem in antifašistov okna, rjovelja in grozila Slovincem. Nato je šel sprevod v neko hišo znanega »bivšega« nacist, kjer so izživali priredili veselico in plesali pozno v noč. Udeleženci so bili izključno bivši hitlerjanci in njih pajdaši.

Slovinci so zaman čakali, da bodo orožniki nastopili in napravili temu zivanzju konec. Toda do danes varnostne oblasti niso zadeve niti preiskale niti kaznovalne prireditelja Stefanerja in nadučitelja Waldhauserja. Nasprotno počuje »bivšega« nacist Waldhauser še vedno na osnovni šoli, ki jo obiskujejo samo otroci slovenskih staršev.

Nasprotno pa so orožniki pokazali zelo veliko vneto, ko so nacisti v Svečah prijaviili slovenskega kmeta ter so orožniki brez navedbe vzroka izvedli hišno preiskavo, ki je bila negativna, pa so kljub temu odvedli sina dotičnega gospodarja v zapor.

Delegacija zveze železniških in transportnih delavcev in nameščencev Jugoslavije pri maršalu Titu

Nadaljevanje s 1. strani.

udariti po negativnih pojavih. Vem in sem hvaležen za pozitivne rezultate vsakega in tudi vašega dela. Vem, da je bilo prepeljano po naših železnicah, preko lesenih mostov s starimi napol razpadlimi lokomotivami in vagoni ogromno materiala in veliko številno ljudi. Vzrok, da naš promet s svojimi dohodki ni aktiven, je v tem, da je bil prevoz kolonistov in živil v sestradane kraje brezplačen. Sedaj se bo normaliziralo tudi to, ker bo prevoz kolonistov trajal samo še nekaj časa.

Pri pravilnem organiziranju prometa nam bo mnogo pomagala tudi vojska, ki ni čitatelj samo v boju, temveč prav tako tudi v gospodarstvu.

stil samo prejemati in opuščati reševanje slučajev, ki se pojavijo. Vsak slučaj je treba takoj popraviti, čim se pojavi. Treba bi bilo napraviti prenočišča in kantine, v katerih bi lahko osebe, ki potuje, dobilo hrano. To se mora rešiti, ker treba je čistiti delovnega človeka in preganjati sovražnike in gospodarske saboterje. V delu, ki je pred vami, vam želim mnogo uspeha.

Ko so se delegati poslavljali od maršala Tita, so mu izročili zbirko lepih daril, ki so jih izdelali delavci v železniških delavnicah širom naše dežele: uro, ki kaže čas na vsej zemeljski površini, miniaturno lokomotivo z vsemi deli, albume slik o obnovi in udarnikih, škatlico za cigarete v obliki vagona in velik model lokomotive na okretnici.

Maršal je ogledoval vsa darila z velikim zanimanjem, se zahvalil in se nato pristrčno razstal s člani delegacije.

Pismo delavcev na savskem mostu Beograd-Zemun maršalu Titu

Dragi tovariš Tito!

Ob srečnem zaključku del pri obnovi železniškega mosta Te delavci, ki smo zaposleni pri njegovi graditvi obveščamo, in preko Tebe tudi vlado Federativne ljudske republike Jugoslavije, da je most usposobljen za prehod vlakov. V svesti si velikih nalog v obnovi porušene prometa in vodeni z močno in gotovo roko Komunistične partije, najdoslednejšega pobornika za pravice delavskega razreda in vseh naših narodov, smo požrtvovalno delali, ker ni bila to samo naša želja, marveč tudi Tvoja osebnost, kot tudi želja vseh naših narodov, da bo ta most čimprej predan prometu.

Tvoj obisk našega mostu v septembru tega leta, kot tudi Tvoja tovariška kritika del pri izgradnji mostu, nam je dala nove moči in delovnega poleta. Še močnejše smo zgrabili za delo, da bi bil most čimprej gotov.

Danes lahko s ponosom rečemo, da smo kljub saboterskim elementom, kiso izkoristili trenutno neurejenost v naši državi in se vrnili na ta most z namenom, da bi ovrnali njegovo izgradnjo, kljub pomanjkanju tehničnih sredstev, kljub nezadostnemu številu strokovnega kadra, kljub težkim vremenskim in materialnim pogojem, prebrdili vse težave in izvršili veliko nalogo v obnovi naše države. Iz borbe z vsemi težavami smo izšli še krepkejši, še močnejši, z večjim znanjem in izkušnjami, z večjim poletom in energijo. Toda pri tem ne bomo ostali. Mi vemo, da je treba usposobiti naš promet, da je to v prvi vrsti dolžnost nas delavcev. Pripravljeni smo, da se kljub vsem težavam žrtvuemo in da damo vse iz sebe za obnovo vsega, kar je porušeno, in za izgradnjo novega, od česar zavisi boljše življenje, sreča in blagostanje vseh naših narodov. Pripravljeni smo, pa naj se nahajamo kjer koli in v kakršnih koli težavah, da izvršimo pod Tvojim modrim vodstvom, pod vodstvom Komunistične partije in naše narodne vlade, vse naloge, ki nam bodo naložene pri obnovi naše opustošene domovine.

Ob novem letu 1946, ko izročamo v promet ta most kot uspeh našega naporega dela, mislimo, da je to najlepše darilo Tebi, tovariš Tito, in vsem našim narodom.

Stiskajo Ti junaško desnico in Ti srčno čestitajo k novemu letu 1946, po Tebi pa Centralnemu komiteju Komunistične partije Jugoslavije in zvezni vladi Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Delavci, zaposleni na savskem mostu Beograd-Zemun.

Ustavodajna odbora končala razpravo o načrtu ustave v podrobnostih

Beograd, 2. jan. (Tanjug) Ustavodajni odbor Zveznega sveta pod predsedstvom Moše Pijade je danes nadaljeval z razpravo o načrtu Ustave v podrobnostih.

Odbor je z nekimi spremembami in dopolnitvami sprejel poglavja XIII., XIV., XV. in XVI. ter na ta način končal z razpravo o načrtu Ustave v podrobnostih. Odbor je nato izvolil Mošo Pijade, Vladimira Simića, dr. Maksa Snuderla, Miloša Minića in Miloša Raševića za člane koordinacijskega odbora obeh ustavodajnih teles. Ta odbor bo zasedal v četrtek, 3. januarja, ob 16. uri in bo poskušal spraviti v sklad spremembe in dopolnitve, ki sta jih sprejela v načrtu Ustave oha ustavodajna odbora.

Seja je bila zaključena ob 20.20 uri, a naslednja je določena za petek, 4. januarja, ob 9. uri dopoldne.

★

Beograd, 2. januarja. (Tanjug) Na današnji seji ustavodajnega odbora Sveta narodov je odbor po živahni diskusiji z nekaterimi spremembami in dopolnitvami sprejel vse ostale člene načrta Ustave in s tem končal z razpravo o načrtu Ustave v podrobnostih. Da bi se izenačile vse spremembe in dopolnitve, ki jih je sprejel ustavodajni odbor Zveznega sveta in ustavodajni odbor Sveta narodov, je ustavodajni odbor sveta narodov izvolil pet članov, ki tvorijo skupno s petimi člani, ki jih bo izvolil ustavodajni odbor Zveznega sveta, komisijo, ki ima nalogo, da izenači besedila in spremembe. Ustavodajni odbor Sveta narodov je izvolil za člane te komisije dr. Sinšo Stankovića, dr. Dušana Bratića, Frane Frola, dr. Josipa Hrnjičevića in Franca Lubeja.

Leonid Soboljev našim pisateljem

Leonid Soboljev, sovjetski pisatelj in mornariški podpolkovnik, ki je novembra obiskal Ljubljano, je poslal preko Društva za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR slovenskim pisateljem naslednje novoletno poščilo:

»Tovarišem pisateljem pošiljam novoletne čestitke. Želim uspeha, sreče in svobodnega žoljenja.

Leonid Soboljev

Diskusija o ustavi

Žene iz Polja razpravljajo o ustavi

V dvorani Mladinskega doma v Polju se zbirajo žene. Sestanek imajo, kjer se bodo pogovorile o ustavi. Prihajajo v gruči, zavite v plašče; hladno je. Glasno se pogovarjajo med seboj kmetice in delavke.

Dvorana je že skoraj polna. Okoli 300 žena je prišlo iz bližnjih vasi, nekatere so posele po klopih, druge stojijo po dvorani. Tovarišica sekretarka četrtine odbora otvori sestanek. Žene umolknejo. Napeto poslušajo, kaj bo povedala predavateljica tov. Angela Ocepikova, ki je zrasla med njimi in pozna vse njihove težave. Dances jim bo govorila o ustavi. O vsem, še posebno pa o tem se hočejo pogovoriti, kar zadeva v ustavi nje žene.

»Vse veste, da smo 11. novembra izvolili Ustavodajno skupščino, saj ste vrole tudi ve,« govori tov. Ocepikova. »Ministrstvo za konstitucijo je izdelalo načrt ustave, ki ga je dalo v pretres skupščini in vsem državljanom, tudi nam žencam in mladini.«

Žene napeto poslušajo. V prvi klopi drži žena - mati v rokah brošurico o načrtu ustave; prinesla jo je s seboj, da bo lahko vprašala, kar ji še ni čisto razumljivo. Priletla kmetica se je nagnila nekoliko naprej, da ji ne uide nobena beseda.

»Ustava predstavlja potrditev tega, kar smo z delom in borbo priborili. Danes je oblast v naših rokah, v rokah delovnega ljudstva. V družbenem in gospodarskem življenju naše države so nastale velike izpremembe. Državno gospodarstvo je v rokah ljudske oblasti in država podpira zadrugo, vodi gospodarski načrt in kontrolira privatno gospodarstvo. Delavce, mali in srednji kmet, vse delovno ljudstvo je zaščiteno po ljudskih zakonih in tudi po ustavi.«

»Priborile smo si enakopravnost, do bile smo pravice. Da smo gospodinje enkrat pogledale iz kuhinje, da smo delavke za enako delo enako plačane kot moški, da smo tudi me v odborih naše oblasti, da sodelujemo pri upravnem in političnem delu.«

»Naše materinstvo in naši otroci so po ustavi zaščiteni. Vse te pravice, ki so v ustavi zapisane, se tudi v resnici izvajajo in v tem je resnična enakopravnost, ki nam jo daje naša država in ljudska oblast.«

»Delavci in kmetje, vsi delamo drug za drugega, zase, za svojo državo, za vse ljudstvo. Če bomo v tovarnah dvignili produkcijo, se bo s tem bogatila država, in ker je ta država naša, bo vse to šlo za izboljšanje naših razmer. Kmetice, na vas je, da čim več pridelate na polju, da ne bo delavcem primanjkovalo hrane. Sit bo laže delal in iz tovarn boste dobili sami več!«

»Borba se nadaljuje na gospodarskem področju. Po vsem svetu se borijo, da bi preželi to zimo. Drugod pa je težje kot pri nas, ker drugod kljub temu, da se imenujejo demokratični državljanji, še vedno čepijo na vratu delavcu in kmetu pijavke, protiljudski oblastniki. Pri nas pa moramo vse, kar imamo, pravilno razdeliti med vse potrebne. Boriti se moramo proti zločinskim spekulantom, ki skušajo težavni položaj izrabljati v svojo korist. Prav žene in gospodinje smo poklicane, da pomagamo v tej borbi proti črnoborizancem!«

Pogovor je prešel še na agrarno reformo. Ženam se zdi, da je preveč, če puste cerkvi kar po 10 ha zemlje. Neka tovarišica pravi: »Cerkve naj imajo toliko zemlje, kolikor jo lahko sama obdela, če pa še daje v najem, naj se ji odvzame.«

»Čitate ste v ustavi tisti člen, ki govori o ločitvi cerkve od države.«

»Prav je tako,« poudarja gospodinja Trtnikova. »Ne gre, da bi duhovniki svojo službo uporabljali za politiko.«

Ze zadušil zadnje besede ploskanje in vzklikanje. »Saj smo same videle, kam je pripeljal reakcionarne duhovniško strastno vitkanje v politiko. Kar k Sv. Urhu poglejte! Kar naprej odkopu-

jemo mrliče, ki so jih pobijali belogardisti pod vodstvom Križaja. Še sam je ubijal. S puško in pištolo je hodil, pa bi duhovnik nikdar ne smel nositi orožja.«

»Po čem pa človeka sodimo, kakšen je? Po njegovem delu!« potrjuje žene. »Kaj pa tole o civilni poroki?« je radovedna mlajša delavka. Hrup, ki je nastal ob razpravi o protiljudskem delovanju nekaterih duhovnikov, ki so ga žene same v neposredni bližini Sv. Urha občutile, se je polegal. Napeto poslušajo pojasnilo k temu vprašanju.

»Če je država z ustavo zaščitila družino in zakon, je treba, da se zakon sklepa pred državo. Seveda se lahko vsakdo, če mu to ugaja, poroči še cerkveno. To, da bi držal tak zakon samo tri leta, je prazna izmišljotina reakcije. Pa še nekaj je v ustavi, nezakonski otroci imajo iste pravice kot zakoniti, stariši imajo do nezakonskih otrok iste dolžnosti kot do zakonitih. Ali ni tako prav?«

»Res je! Kakšna reva sta bila prej nezakonska mati in nezakonski otrok!«

»Da je šola ločena od cerkve, piše v ustavi - pravi kmetica ob steni. Otroka ima s seboj. Pobožala je deklico po glavi in pozorno prisluhnila z drugimi vred.«

»Ve vse veste, da so cerkev kakor tudi šolo nekateri duhovniki zlorabljali za politiko. Iz prižnice in iz šol so sejali mržnjo med naše ljudi. Mi pa hočemo, da se naši otroci vzgajajo v duhu bratstva in ljubezni med seboj. Zdad se ne bomo več šli klerikale in liberalce, kot so to delali prej. Začo bo cerkev ločena od države, ki hoče imeti kontrolo nad državljsko vzgojo otrok. Vsakomur pa je dovoljeno, da se njegovi otroci tudi učijo verouk. Cerkev ne bodo več izrabljali v hujskanje enega proti drugemu in tudi šole ne.«

Delavki Hribar Ivani pa ni popolnoma jasno, da se naša država imenuje Federativna ljudska republika Jugoslavija. »Zakaj se ne imenuje »demokratična« hoče vedeti.

Govornica ji takoj pojasni: »Mnogo je na svetu republik in tudi »demokratične« se nazivajo. Toda v tistih republikah ima še vedno oblast v rokah protiljudska gospoda. Delavci in kmeti sta še vedno zatirana. Pri nas pa je oblast v rokah ljudstva. Torej je naša republika popolnoma drugačna od takih. Federativna ljudska republika pomeni mnogo več kot federativna demokratična republika. Pomeni da ima vse oblasti ljudstvo.«

Tovarišica Hribarjeva je zadovoljna in vesela da so jo počuli.

Gospodinja Rbežnikova, osivela ženica, pripoveduje: »Vse je tako dobro povedano v ustavi, da kar ne vem kaj pripomniti.« Nasmehne se in se še tesneje zavije v zimsko ruto. »Samo, da se popravi, kar je razbitoga, pa bo šlo. Še bomo vztrajno delali, pa bomo vse obnovili.«

Tako se razgovor razvija, žene vneto razpravljajo o ustavi, kar druga drugo prehitevajo. Preden so sestanek zaključile, so poslale resolucijo Ustavodajni skupščini v Beogradu:

»Vse žene, zbrane na zborovanju četrti Polje okrožnega mesta Ljubljane pozdravljamo našo ljudsko Ustavodajno skupščino. Pozdravljamo to, da je v naši Federativni republiki Jugoslaviji nosilec oblasti ljudstvo. Izrekamo se za gospodarsko preureditev naše države, za strogo kontrolo nad privatnim gospodarskim sektorjem ter za enakopravnost vseh narodov Jugoslavije.«

Z navdušenjem sprejemamo enakopravnost žena, zaščito mater in otrok, enako plačilo za enako delo in agrarno reformo. Smo odločno za ločitev cerkve od države in ločitev šole od cerkve.

Naša nadaljnja želja je, da bi se vse zdravstvo podpržavilo in da bi se sploh vse uredbe izvajale v blagor ljudstva in proti izkoriščevalcem.«

Pozen večer je že. Razhajajo se. Toda nekatere še kar ne morejo oditi. Rade bi zvedele še to in ono. Odhajajoče pa glasno govorijo o tem, kar so se na sestanku pogovorile.

V. B.

Organizirati moramo zadržno prodajo in poiskati pravilne odnose med zadržnimi in državnimi podjetji

Zaključna beseda ministra za trgovino in preskrbo Melentija Popovića na konferenci voditeljev ministrstva za trgovino in preskrbo Srbije.

Ob zaključku konference voditeljev ministrstva za trgovino in preskrbo in predstavnikov okrožnih odborov, zadržnih podjetij in inspektorjev Srbije, Vojvodine ter Kosova in Metohije je spregovoril minister za trgovino Melentije Popović. V začetku je očrtal delo te konference, ki je trajala tri dni, in poudaril, da je bila konferenca precej uspešna glede na rešitev mnogih problemov, ki so bili neodložljivi. Zatem je govoril o problemu preskrbe, o katerem se je na tej konferenci razpravljalo in ki je bil v polni meri pojasnjen. Minister je poudaril, da v začetku, ko je bilo treba rešiti problem preskrbe sam, ministrstvo tako rekoč ni imelo nikaškega aparata, ki bi mogel te probleme rešiti. Danes ta aparat obstoji in četudi ni tak, kakršen bi moral biti, vendar v veliki meri obvlada določene probleme. V tem poslovanju je uspelo prebresti nered in kaos, ki je vladal v tem sektorju. Uspelo je posle spraviti v tir in sedaj je naloga, to poslovanje oziroma njegovo sedanjo pot razviti in izpopolniti, da bi bilo delo še boljše. Nato je dejal, da je treba vodstvo tako organizirati, da se bodo posli čim hitreje opravljali in problemi reševali. Ta konferenca je pokazala, da je osnovni problem, predvsem odkup žitaric, organizacijsko pravilno in dovolj energično postavljen. Isto velja tudi za ostale potrebščine, živino, masl in zelenjavo. Upoštevanje, da je treba izvesti tudi druge odkupe, postaja ta problem še resnejši, kot je prej izgledalo. Nato je izčrpno govoril o nadaljnji politiki odkupa hrane. Poudaril je, da je treba najprej odkupiti od onega, ki ima največ, nato pa še od drugih. S takim odkupom bo zavarovano, da bodo dobili siromašnejši iz rok države žito in ostalo, kar jim je potrebno, po ceni, ki ustreza razmeram na deželi.

Zanimali se bomo, je izjavil minister, če se vrši odkup na deželi tako, da se najprej odkupuje od najbogatejših in takoj prodaja predvsem najsiromašnejšim. Ti najsiromašnejši sloji ljudstva morajo občutiti, da se država briga zanje in da jih ne bo prepustila slučaju. Drugače, kar se tiče organizacije odkupa, mislim, da je pravilno postavljena in da se postopa dovolj energično. Mislim, da nam bo uspelo, če se bo delo z isto energijo nadaljevalo, odkupiti tiste količine, ki so nam potrebne. Odkupiti moramo tudi vse količine, ki so predvidene, ker je to osnovna naloga države.

Za boljše organizacijo preskrbe mest in dežele

Nato se je minister obrnil na predstavnike okrožij in odkupnih organizacij ter poudaril, da je njihova naloga, z isto energijo nadaljevati odkup, pomagati odkupnim organizacijam in istočasno kontrolirati, kako se ta odkup vrši in kakšno je poslovanje. Potem se je dotaknil vprašanja odkupa zelenjave in povrtine, kakor tudi odkupa živine. V tem primeru niso postopali tako, kot bi bilo treba, in zaradi tega je bilo tudi mnogo škode, kar se v bodoče ne sme dogajati. Okrožni odbori morajo čim bolj pomagati pri odkupu živine vse dotelej, da bodo odkupne organizacije same usposobljene reševati to vprašanje. Zatem je opozoril, da je treba obrniti posebno pažno krmiljenju svinj. V tem pogledu so dane široke možnosti okrožnim odborom, da uporabijo vse možnosti za čimboljše krmiljenje. Da bi bilo krmiljenje svinj uspešnejše, je treba omogočiti Vojvodini, da v Srbiji kupi toliko svinj, kolikor jih more nakrmiti. Ker ima Vojvodina dovolj koruze, ki se trenutno zaradi transportnih težav ne more prevažati, bi bilo treba odkupiti čim več svinj in jih privedi na krmiljenje v Vojvodino. Kar se tiče prehrane mest z mesom, bomo pooblastili posamezne organizacije v mestih samih, da same izvrše preskrbo z mesom. To bo izvršeno v sporazumu z okrožnimi odbori.

Ta konferenca je pokazala, da smo v organizaciji prehrane mest malo napredovali. Prehrana in oskrba mest ni bila zadostno organizirana. Minister je poudaril, da se ne more pravilno rešiti vprašanje preskrbe dežele, dokler se ne organizira preskrba mest. Zato

morajo mestni okrožni odbori posvetiti več pažnje organizaciji prehrane mest. Prehrana mest je potekala zelo neredno in bilo je mnogo opuščenega. Med tem pa je imel mestni odbor v Beogradu vendar precej uspeha, ker je to vprašanje razumel kot glavni problem. Ko pride pomlad in nastopi čas pomladne zelezjave, bo treba izvesti organizacijo prehrane preko zadrug in državnih podjetij. Glede nadaljnje prehrane mest je minister poudaril:

Organizaciji prehrane mest je treba posvetiti več pažnje. To vprašanje je treba preučiti in nanj organizirano preiti. Morajo ga rešiti tako državna podjetja kakor tudi prodajno nabavne zadruge v mestih. Njim je treba nuditi vsa pomoč za zavarovanje prehrane mestnega prebivalstva. V zvezi s tem je treba uvesti sistem kart. Točna razdelitev hrane ne more biti izvedena brez kart. Prav tako bi tudi Vojvodina morala spremeniti sistem kart in uvesti tak sistem, kot je pri nas. Za boljše organizacijo prehrane je potrebno posejati vse površine okoli mest s površino in zelenjavo, ker bo na ta način najbolje rešen problem prehrane mest. Delavce, posebno one, ki so organizirani in ki delajo po državnem načrtu, je treba preskrbeti s tem, kar je za nje predvideno. Rudarska okrožja izven mest so slabo organizirana. Toda organizirala se bodo samo s samoiniciativo rudarjev. Njihove prodajne zadruge deloma že obvladajo ta program. V bodoče jim morajo okrožni odbori posvetiti več pažnje. Probleme, ki so pri preskrbi delavcev, je treba reševati skupno s sindikati in zadrugami.

Kontrolirati moramo delilce tekstilij

Zatem je razpravljaval o tekstilijah in rekel, da v zadnjem času prihajajo precej velike količine blaga. Poudaril je, da bi bilo treba razdelitev tega blaga boljše organizirati in da morajo odbori posvečati več pažnje, kako se vrši razdelitev ter kontrolirati delilce na terenu, da ne bi bilo zlorab. Vse, ki bi delali nepravilno, je treba kaznovati. Za kontrolo je treba mobilizirati tudi antifašistične organizacije. Kar se tiče obuve, je dejal, da je položaj še vedno slab, toda dela se na to, da bi bilo tudi to vprašanje v okviru možnosti rešeno. Nato je minister rekel, da je treba semenske rezerve predati Prežidu, medtem, ko jih bo Čačak in Niš zadržal za izvršitev svojega načrta, kakor tudi pasivna okrožja, ki še rabijo pomoč. Nato je prešel na vprašanje trgovine. Minister je rekel: »Kar se tiče trgovine, smo se v začetku premalo bavili s tem problemom. Vprašanje preskrbe, da najdemo določeno količino blaga in ga prevzamemo, kamor treba, je doslej v glavnem absorbiral vsa naša moč. A blaga prihaja vse več in vse več ga bo prihajalo in mi ne moremo več na doseganji način blaga razdeljevati, ampak moramo organizirati sodobno trgovino. Tudi temu vprašanju je posvečena velika pažnja. Konferenca sama je pokazala in dala jamstvo, da bo rešen tudi ta problem.«

Govorec o udeležbi države v trgovini, je minister poudaril, da so vendar doslej doseženi precejšnji uspehi. V začetku je bil položaj težak, toda nismo obstali, šli smo naprej. Ko je bilo ustvarjeno zadržništvo tudi v mestih, se je pokazal uspeh.

Uspelo nam je okrepiti naš trgovski sektor ravno v mestu in organizirati vrsto državnih in mešanih podjetij. Ustvarjena je organizacija za prehrano v mestu, je rekel minister in nadaljeval: »Z okrepitevjo kmečkega zadržništva se je mnogo olajšal problem preskrbe. Istočasno je oživela tudi privatna trgovina. Državna podjetja morajo obstojati. Toda moramo jih krepiti, da bodo vnesla več organiziranosti v naše trgovine. Osobje v teh podjetjih je treba revidirati in točno videti, kdo je tam in kaj dela. Tega ne moremo rešiti brez sodelovanja odborov. V zvezi s tem problemom moramo poiskati kader za trgovine in ga izpopolnjevati. Zatem se mora uvesti železna disciplina in odgovornost ljudi, ki delajo v trgovini, ker je možno sedaj delati največ zlorab ravno v trgovini. Potrebno je uvesti splošni red in disciplino v našem gospodarstvu. Opazilo se je, da ima državna trgovina v svoji službi gotove stare na-

vade. Boriti se moramo proti temu, vzgojiti moramo nove trgovce z novimi pojmovanjem in novimi idejami. To velja tako za državna kakor tudi za zadržna podjetja. Nadalje moramo pristopiti k organiziranju strokovnega izpopolnjevanja podjetij.

Sistematična organizacija državnih podjetij

Nadalje je minister poudaril, da so nekatera podjetja delovala slabo. Ni bilo dovolj organizacije. To se v bodoče ne sme dogajati. Uvesti je treba sistematično organizacijo v državnih podjetjih po vrsti dela, treba je izvršiti teritorialni razpored teh podjetij. Diskusija na tej konferenci je pokazala, da je treba organizirati državna poljedelska podjetja in jih čim bolj podpirati. Pokazalo se je tudi, da so okrožna podjetja, bodisi državna ali mešana, nepotrebna in da je treba organizirati državna podjetja v okviru okrajev in mest. Okrožna podjetja je treba prevesti na neko vrsto mestnih podjetij ali jih razpustiti in s temi sredstvi organizirati okrajna podjetja. Nadalje je diskusija pokazala, kot je poudaril minister, da je treba organizirati mestna podjetja z nalogo, da se bavijo s prehrano, mesta in da to vprašanje rešijo skupno s prodajnimi zadrugami. Razen tega je potrebno organizirati neke vrste državnih prodajnih magacinov v okrajih in mestih, ki bi trgovali na drobno. Minister je nato poudaril, da so mestne prodajne zadruge delovale najvestneje. V njih so bili dobri ljudje, čeprav z malimi izkušnjami. Poudaril je, da je treba te zadruge razviti in usposobiti, nato najti kader in spopolniti njihove prodajalnice. Kar se tiče poljedelskih zadrug, so v prvi dobi odigrale zelo važno vlogo, čeprav so tudi pri njih ostanki starega pojmovanja o načinu poslovanja. Zadruge so krive nezadostno organizirane prodaje kmetijskih proizvodov, kakor tudi tega, da postaja kmet plen spekulantom in črne borze. Zato moramo izvesti zadržno prodajo. S tem bo ustvarjena trdna vez med deželo in mestom in spekulanti bodo izločeni. Tako zadržništvo postaja važna opora v državni gospodarski ureditvi.

Trgovinska politika danes

Edeh važnih problemov trgovine je najti in spraviti v sklad delo državne in zadržne trgovine. Zato moramo organizirati zadržno prodajo in poiskati pravilne odnose med zadržnimi in državnimi podjetji. Glede tega je diskusija prišla do zaključka, da je treba takoj organizirati državna grosistična podjetja. To ne pomeni, da je treba iti po poti likvidacije zadržnih podjetij, ker je trgovinska politika takšna, da odpira možnosti in državnim in zadržnim podjetjem. Zato je potrebno, da se tudi v Vojvodini in Kosmetu čim bolj razvije zadržni pokret.

Nato je govoril o privatnih podjetjih. Poudaril je, da so oživela, kar je tudi dobro, ker izpolnjujejo določen sektor, katerega ne zajema državni in zadržni sektor. Toda zasebna trgovina beži v ono področje, ki ni kontrolirano, in se poslužuje metod, ki niso dovoljene v novi državi. Ta zasebna trgovina beži pred vsako kontrolo. Maloštevni so trgovci, ki so se na normalen način vključili v delitveno mrežo in delujejo po državnem načrtu. Kljub temu je položaj trgovine v državi takšen, da ima zasebna trgovina prostora in da kurz v državi ni takšen, da bi likvidirali zasebno trgovino. Obstaja načelo kontrole zasebne trgovine, da bi jo prisilili, da dela po načrtu in po zakonu, v splošnem državnem interesu. Nato se je ponovno vrnil na državno in zadržno trgovino in naglasil, da je potrebno podvzeti obsežne ukrepe proti latvinam in raznim malverzacijam.

Minister je dodal, da je treba za izpopolnitev teh podjetij usposobiti za trgovino ljudi, organizirati tečajje za vzgojo in prevzgojo, a prav tako je treba podvzeti ukrepe, da se v sodelovanju z državo in drugimi organizacijami izgradi trgovski kader za zadruge. Najvažnejša naloga v trgovini in preskrbi je organiziranje evidence in kontrole, ker se brez evidence ne more vršiti niti pravilna kontrola.

Kontrolirati je treba vse oblastne organe kako delajo, država okrožne, okrožni okrajne, a okrajni krajevne organe, zatem kontrolirati državna podjetja, in sicer njihovo noiranje delo kakor tudi njihov učinek in udelestvovanje sploh v gospodarskem življenju. Prav tako je treba kontrolirati zadruge. Spoštujče samostojnost pokreta je treba kontrolirati kako trgujejo. Nedvomno da je treba kontrolirati tudi zasebno trgovino, promet ki je v njo v zvezi, tržišča in cene. Govoril je nato o borbi za ustalitev cen in naglasil, da je treba to borbo nadaljevati. Nato je v zvezi s kontrolo govoril o tativni in spekulaciji ter da bi v tej smeri morali podvzeti mere in usmerjati množice v borbo za obvarovanje narodne imovine, za obvarovanje državne in zadržne imovine. V tej borbi je treba uporabiti prav tako organizacijske kakor tudi administrativne ukrepe. Zaradi spekulacije je opazna tendenca skakanja cen. Cene skačejo tudi zaradi neorganiziranosti dela. Treba je voditi borbo tako proti prvemu kot proti drugemu. Dviganje cen je zelo resna stvar in vzeti jo moramo najresneje v obzir. Ne smemo iti za tem, da bi povečevali plače in dnevnice, ker bi to povzročilo nadaljnji dvig cen. Naša politika stremi k zmanjšanju cen.

Ob koncu se je minister obrnil na udeležence konference z željo, da takoj pristopijo h konstruktivnemu delu, da bi čim laže in hitreje prišli do pozitivnih rezultatov in vprašanj, ki so bila obravnavana na tej konferenci.

Trst razpravlja o osnutku ustave FLRJ

Tržaško ljudstvo nadaljuje z živahno diskusijo o predloženem osnutku ustave FLRJ. Zlasti veselo in z največjim zanimanjem razpravljajo italijanski in slovenski delavci po vseh tržaških tovarnah. Združeno delavstvo vidi v tem osnutku popolno zaščito demokratičnih pridobitev osvobodilne borbe, za katere je delavstvo žrtvovalo najboljšo tovariše iz svoje srede. Ponosni so na velike, toda prave dolžnosti posameznih državljanov in družbe. Skratka, ustava FLRJ vsebuje vse to, kar si želijo že od zdavnaj.

Na vseh množičnih zborovanjih možejo, žene in mladinci razpravljajo o pomembni razliki med ljudsko oblastjo in prejšnjo meščansko upravo zatiranja. Poglavl-

je, ki mu posvečajo največjo pažnjo, je družbeno gospodarska ureditev nove republikanske državne tvorbe. Z velikim odobravanjem sprejemajo načela, da je k ureditvi gospodarstva poklicano ljudstvo samo, kar pomeni konec anarhije v produkciji, konec brezposelnosti, nepravilnega odpuščanja delavcev z dela ter konec izkoriščanja večine po protiljudski kapitalistični mladini.

Slovensko in italijansko ljudstvo Trsta je s tem ponovno dokazalo zanimanje za razvoj v novi Jugoslaviji, s katero je povezano spriče večletne skupne borbe proti okupatorju. S tem je znova izrazilo željo po priključitvi Trsta kot sedme federalne ednice k jugoslovanski ljudski republiki.

poudarjajo politične in družbene pravice, ki jih zagotavlja ustava vsem državljanom. Govorimo o enakopravnosti žena in mladine, o položaju delavca in malega kmeta ter o agrarni reformi. Ob vseh teh velikih pridobitvah in spremembah, ki so bile izbojevane v osvobodilni vojni in so zdaj potrjene v ustavi, vzporejamo sedanje stanje s stanjem v nekdanji nazadnjaški in protiljudski Jugoslaviji.

Tovariš Jovan Petković piše v četnem stenskem časopisu: Dances imajo vsi državljani FLRJ enake pravice ne glede na narodnost, raso in veroizpoved, na rojstvo in premoženje. V naši vasi se poprej kmečki otroci niso mogli šolati in jih je večina ostala nepismenih. Zdad je vsakomur odprta pot do izobrazbe. To je uspeh ljudske oblasti, ki je zajamčena v naši ustavi.

D. Kamprelič, M. Bat, N. B. Brag.

Naš bataljon natančno pretresa ustavo

V našem bataljonu se je široko razvila diskusija o ustavi. Vsi borci razpravljajo pri tem. Na političnih konferencah in v zadnjih izvodih stenskih časopisov, kjer tovariši z navdušenjem govorijo in pišejo o posameznih členih ustave, lahko vsak opazi, kakšen obseg je zavzela diskusija pri nas. Spočetka, dokler so se borci spoznavali z ustavo ni bilo tako živahno, toda na zadnji konferenci so se vsi borci, podoficirji in oficirji priglaskali k besedi, da izrazijo svoje mišljenje ali stavijo vprašanja.

Do sedaj smo obdelali pet poglavij osnutka ustave. Vsaka enota je pri študiju razdeljena na bralne krožke in je to najboljša priprava za diskusijo na konferencah.

Pri štatu bataljona je nameščen poseben zaboječ in vanj spuščajo borci svoja vprašanja in predloge za izpopolnitev posameznih členov. Ta našin tvorilniško podlage za diskusijo. Vsi najbolj

Sestanek vaščanov v vasi Špitalič, kjer so razpravljali o ustavi.

Iznajditelji med našimi delavci

V tovarni Rogožarski v Beogradu je tov. Pavle Zigon iznašel novo praktično orodje s pomočjo katerega je mogoče ponovno izdelovanje železnih postelj. Tovarna je dobila veliko naročilo za izdelavo vojaških postelj. Prvo naročilo je bilo že gotovo, med delom za drugo naročilo je pa tov. Zigon prišel na misel, da bi bilo mogoče z uporabo drugačnega orodja izdelovati postelje, ne da bi bilo treba variti posamezne sestavne dele. Z uporabo novega orodja prihranilo mnogo surovin. Pri 5000 posteljah so jih prihranili za 23.295 din. Podružnica sindikalne organizacije v tovarni je iznajditelju izrekla priznanje in predlagala upravi da ga nagradi.

Tudi v podjetju »Nestor« je med tek-

movanjem beograjskega delavstva bilo doseženo več lepih uspehov. V strojnem oddelku so presegli normo za 40% v primeru z letom 1939. Delavec Jovanović je iznašel novo orodje, ki je zelo pospešilo delo. Storitnost se je z uvedbo tega orodja povečala za 2000%. Delavec Matija Lukovljak je začel uporabljati nov način varjenja medenastih delov tako, da se je storitnost povečala za 610%.

Ti primeri požrtvovalnega in iznajditeljskega dela naših delavcev nedvomno niso osamljeni. Potrebno je izreči priznanje delavcem, ki so se posebno izkazali pri svojem delu in jih tudi primerno nagraditi. Zato pa je treba tudi pisati o vsakem posameznem primeru posebej.

SPLIT

Delo mestnega ljudskega odbora na socialnem, zdravstvenem in socialnem polju

Delo mestnega ljudskega odbora v Splitu na socialnem zdravstvenem in kulturnem področju je v številnih izrazno naslednje:

Socialni odsek je izdal v zadnjih treh mesecih 7.172.604 dinarjev družinam borcev, 1.946.515 dinarjev družinam padlih borcev, 506.690 dinarjev žrtvam fašistične terorije, 8.226.666 dinarjev upokojenecem, 88.135 dinarjev bivšim ujetnikom in 321.806 dinarjev invalidom Jugoslovanske armade.

BOR

Uspehi rudarjev borskega rudnika

V začetku decembra so delavci in inženjerji borskega rudnika sprejeli poziv rudarjev rudnika »Zajac« in se pridružili splošnemu tekmovanju jugoslovanskih rudnikov. Kljub velikemu snegu, ki je pokrtil tračnice in oviral redno delo, se je rudarjem na več mestih posrečilo prekositi normo in v manj kot dveh tednih tekmovanja se je proizvodnja v rudniku zvišala za 20% v primeru s prejšnjo. Medtem pa so rudarji in tehniški popravili turbokompresor za komprimiranje zraka 11 dni prej kot je bilo predvideno.

Pri delu v oknih so rudarji z vsakim dnem nakopali več rude. Vrtalec Nedeljko Pantelić je prekoračil predvideno normo za 87%, posadka Andrije Đurića pa je v enem dnevu povečala količino flotirane rude za 70%. Strojni oddelek je popravil lokomotive in prekosil prvotno normo za 25%. Med tekmovanjem so delavci očistili snega 30 km tračnic.

SMEDEREVO

Podunavski okraj je letos zasejal več pšenice kakor kdaj koli v zadnjih desetih letih

Jesenski setveni načrt je v podunavskem okraju popolnoma izveden. Predvideno je bilo, da bodo letos zasejali 11.000 hektarov zemlje s pšenico, v resnici pa je bilo zasejanih 11.133 ha. Če primerjamo to s preteklim letom, ko je bilo zasejanih samo 7.150 ha, je to velik napredek. Po poročilu referenta za pojedstvo pri podunavskem okrajnem odboru je bilo letos zasejano 15% več pšenice kakor v poslednjih desetih letih. Prav tako je povečana površina, ki je posejana s konopljo in lanom, medtem ko je s sladkorno peso zasejano 200% več kakor preteklo leto. Kar se tiče zelenjave so je posadili letos 50% več kakor v zadnjih desetih letih.

Zivinoreja je v tem okraju med okupacijo zelo propadla. Okupator in narodni izdajalci so plenili ljudsko imovino in uničili najboljšo plemensko živino. Tako pride na 4.000 krav vsega skupaj do 6 zdravih prvorazrednih bikov. Pod takimi pogoji se bo zivinoreja težko razvila. Zato je izdelan načrt za ustanovitev okrajne zivinorejske postaje, kjer bodo redili dobre plemenske bika. Za ustanovitev postaje bodo uporabili zemljišče, ki spada pod agrarno reformo.

Tudi vinogradništvo je med vojno utrpelo veliko škodo. Trta ni bila negovana in tisto, kar je ostalo, še ni dočela obdelano in obnovljeno. Od 20.000.000 trt je treba več kot polovico obnoviti. Državni vinograd v Smederevu je razširjen.

V BOJU DO ZMAGE

(Ob prevodu knjige Ostrovskega: »Kako se je kalilo jeklo«)

Ko se je l. 1936 končala velika stavka tekstilnih delavcev v Sloveniji, je kmalu nato izšla med knjigami Mohorjeve družbe tako imenovana ljudska povest »Bajtarji«. Napisal jo je neki Jan Plestenjak. Namen knjige je bil, prikazati tekstilnim delavcem in delavkam v Kranju in okolici, kako škodljive so stavke in delavske organizacije in da je za delavstvo bolje, če mirno trpi vse krivice, ki mu jih delajo kapitalistični izkoriščevalci. Pisatelj je pri tem skušal navdušiti delavstvo za »lepo« bajtarsko življenje, prav posebno pa se je trudil dokazati, da je najlepša čednost na svetu bajtarska poniznost, potrpežljivost in skromnost.

Kdor je sam doživel tiste napete dni ene največjih stavk slovenskega delavstva in je potem bral to Plestenjakovo gnusno obrekovanje delavskega osvobodilnega gibanja, ta si je moral živo zaželeli popolnoma drugačnih ljudskih povesti. Žaželeci si je moral takih ljudskih povesti, da bi služile resničnemu človeškemu napredku in da bi opisovale na zares umetniški način veliki boji, ki ga je bil in ga še biva večji del naprednega človeštva za pravo človeško svobodo v miru in blaginji. Takih povesti pa je bilo takrat pri nas še malo. Prežihov Voranc nam je dal nekaj takih del in je z njimi dosegel velik uspeh. Naši delavci in kmetije in velik del slovenske poštone mladine so si želeli še več take književ-

nosti, toda cenzura takrat ni dovoljevala, da bi izhajale knjige z naprednimi težnjami, saj je preganjala celo knjige, ki so klicale ljudstvo v boj za demokratične svobode in proti fašizmu. Da bi izvedeli kaj o življenju v Sovjetski zvezi, o bojih, ki so privedli do njene ustanovitve, o njenih velikih močeh — to je bilo po zakoniti poti nemogoče. Le podtalno, proti volji policije, žandarmerije in sodnije si lahko seznanjal delovno ljudstvo o vsem tem novem življenju na vzhodu. In ljudstvo je željno posrkalo vsako kapljico, ki jo je bilo mogoče prethitopiti skozi vse pregrade in ovire vedno budne reakcionarne oblasti.

Danes pa je to drugače. Danes je na široko odprta cesta tej napredni književnosti. Le s pogumnim korakom je treba stopiti na to pot in zajeti iz polnega, saj se je v letih groze in veličastnih bojov nabralo dovolj snovi za umetniško oblikovanje. Vprašanje je morda za umetnika le, kako obdelati to snov. In na to vprašanje nam daje — mislim — lep odgovor Nikolaj Ostrovski s svojim velikim romanom: »Kako se je kalilo jeklo.«

V romanu se pretaka živo življenje. Niljejer ni čutili kake izumetnosti, nikjer ni ustvarjanja po nekih šablonah ali predpisih kakih umetnostnih teorij, in vendar je delo velika umetnina — klasična po svoji uravnoteženosti med celoto in posameznimi deli.

SKOPLJE

Traktor namesto lesenega pluga

Makedonski kmet je stoletja obdeloval svojo zemljo z najbolj primitivnimi sredstvi in ni poznal niti železnega pluga. Po osvoboditvi je prišlo do temeljne spremembe tudi v obdelovanju zemlje v Makedoniji. Lesene pluge so začeli izpodrivati traktorji. Pred vojno je bilo zelo malo traktorjev, ob osvoboditvi jih je bilo v vsej Makedoniji le 10 in še ti so bili po večini pokvarjeni. Takoj po osvoboditvi so se lotili ustanavljanja traktorskih postaj. Te postaje posojajo traktorje kmetom za minimalno najemnino. Zdaj deluje 8 traktorskih postaj. Za jesensko setev so preorali s traktorji nad 1000 ha zemlje. Za traktoriste so priredili več tečajev. V zimskih mesecih bodo priredili tečaje še v raznih krajih. Kmetijsko ministrstvo Makedonije je določilo v letošnjem letu za pospeševanje traktorskih postaj 30 milijonov din, 10 milijonov din pa bodo še najeli pri Makedonski gospodarski banki. Namerava letos tudi izpopolniti inventar traktorskih postaj s 100 težkimi, 300 srednje težkimi in 150 lahkiimi traktorji. Razen tega bo priskrbelo 100 velikih in 100 manjših mlatilnic in številno drugo kmetijsko orodje.

CETINJE

Škoda na kulturnih spomenikih Črne gore

Komisija za ugotavljanje vojne škode na kulturno zgodovinskih spomenikih Črne gore je ocenila škodo na 95.228.402 dinarjev, kulturna vrednost pa znaša 952.884.020 dinarjev. Pozneje sta pripeli še poročili iz barskega in plevejskega okraja. V prvem okraju znaša škoda 4 milijone din, v drugem pa 5 milijonov din. Vso to škodo so povzročili Nemci in Italijani. Skoraj vsi kulturni spomeniki v Črni gori so uničeni na samem kraju in le manjši del so jih okupatorji odnesli. Iz državnega muzeja v Cetinju so Italijani odnesli skulpturo iz antične dobe. Razen tega so odnesli okrog 1500 drugih predmetov.

ZENICA

Obnovitvena dela v zeniškem okraju

Pri svojem umiku je sovražnik uničil v zeniškem okraju skoraj vse prometne naprave. Največjo škodo je napravil s porušenjem železniškega predora pri Vranduku. Skupna škoda v zeniškem okraju znaša samo na prometnih napravah 25 milijonov dinarjev. Takoj po osvoboditvi je okrajni ljudski odbor v Zenici začel obnovljati promet. Prva dela je izvedlo ljudstvo na lastno pobudo, pri čemer mu je ljudska oblast bila v vsestransko pomoč. Dosedaj je bilo obnovljenih ali delno popravljenih 15 mostov v dolžini 135 metrov in veliki most preko reke Bosne pri Zenici, ki je dolg 149 metrov. Za popravilo tega mostu so porabili 60.000 kg železnih nosilcev. Prav tako so popravljali tudi več podpornih zidov ob progi, 350 m novega zida pa je bilo treba na novo sezidati. Za popravilo železniškega tira so porabili 400 m³ lomljenega kamena, 1700 m³ peska in 240 m³ tesanega lesa. Za ta dela je bilo potrebnih 9000 delovnih ur. Pri obnovitvenih delih so prostovoljno sodelovali delavci iz vseh vasi zeniškega okraja. Prebivalci vasi Dugloze, Starine in Popčič Polja so sami naredili začasni most preko reke Bistriče in popravili del porušene proge. Ljudstvo pa ni samo brezplačno izvršilo velik del obnovitvenih del, temveč je tudi zbiralo potrebna denarna sredstva za plačilo gradbenih strokovnjakov.

BITOLJ

Analfabetški tečajji v bitoljskem okrožju

V Bitolju je 5 analfabetških tečajev, od katerih sta dva za makedonsko prebivalstvo, dva za turško manjšino in en za eden za albansko manjšino. Analfabetški tečaj za albansko manjšino obiskuje nad 120 tečajnikov, a tečaj za turško manjšino nad 200. Ta uspeh je bil dosežen po zaslugi nesebičnega dela učiteljev albanske in turške šole v Bitolju. Tudi v mnogih vaseh bitoljskega okraja so bili doseženi osnovani mnogi analfabetški tečajji. 15 analfabetških tečajev v okraju obiskuje nad 500 tečajnikov. Sedaj organizirajo analfabetške tečaje v vseh naseljenih krajih bitoljskega okrožja.

Mladina senjskega rudnika s svojim delom prispeva k povečanju proizvodnje premoga

»Samo za dijake« — je pisalo na mali deski, ki je bila pribita na vagon tretjega razreda v vlaku, ki vozi med Čuprijo in senjskim rudnikom. Iz vagona se je glasil vesel smeh in živahen razgovor. Skozi okna so gledali veseli obrazi fantov in deklet.

»Za koga je ta vagon?« sem vprašal pionirja s titovko na glavi.

»Za dijake iz senjskega rudnika, ki hodijo v gimnazijo v Čupriji.«

Ko sem vstopil v vagon, so me pionirji začudeno pogledali in se suvali s komolci. Toda čim smo se spoznali, se je veselo razpoloženje nadaljevalo. Trinajstletni dijak mi je odstopil mesto. Naenkrat se je okoli naše klopi zbralo polno nasmejanih, vedrih obrazov.

»Kako dela vaša pionirska organizacija?«

»Dobro,« so vsi naenkrat odgovorili. »Imamo odred pionirjev. Tale je tovariš komisar, ta pa načelnik štaba,« so s prstom pokazali na dva tovariša.

Komisar pionirskega odreda Radomir Simić in načelnik štaba Ivan Djordjević sta mi pričela pripovedovati o delu senjskih pionirjev.

Imajo odred, ki ga sestavljajo štiri čete, dom, diletantsko grupo in svoj stenski časopis. Imajo redne konference in ustni časopis.

»Kaj pa čitate na ustnem časopisu?« sem vprašal pionirko Olivero Milosavljević.

»Nekateri izmed nas čitajo svoje članke o narodno osvobodilni borbi, o nalogah pionirjev in slinco.«

»Veš, mi bi radi delali v oknu, pa nas ne pustijo, ker smo še majhni. Zato pa delamo druga dela. Ko so zidarji zidali dvonadstropno hišo je 40 pionirjev prenašalo tri dni opeke. Pionirji pomagajo delavcem na separaciji, pri iztovarjanju premoga iz vagončkov in pri prenašanju desk iz vagonov. Ko so nam starejši tovariši rekli, da je treba zbirati staro gumo, smo jo v dveh dneh zbrali 30 kg.«

»Kako se pa učite v gimnaziji?«

»Dobro,« je dejal načelnik štaba. »Kol se trudimo, da bi pomagali starišem, prav tako se trudimo tudi, da bi se čim

več naučili. Vemo, da je sedaj naša glavna naloga — biti dober dijak.«

Okoli petih popoldne smo prispeli v senjski rudnik. Načelnik pionirskega štaba Radomir Simić mi je pokazal dvonadstropno hišo na bregu. To je mladinski dom, ki je zelo lepo urejen. Poleg sobe za prireditve in kinopredstave je v domu soba za seje, knjižnica in fizikalna dvorana.

Za časa kampanje zbiranja starega železa, je mladina senjskega rudnika zbrala 19 vagonov. Ko so senjski rudarji na pobudo tovarišev iz Vrtnika pričeli tekmovali, je tudi mladina iz senjskega rudnika izdelala svoj načrt tekmovalja po načrtu kolektiva senjskih rudarjev.

Sinovci senjskih rudarjev, ki delajo kot vajenci in pomočniki v delavnica masinskega prometa, v sodelovanju z mladinkami pomagajo pretovarjati premog in žito in dovažati jamsko gradbeni material. Pred nekaj dnevi je 13 mladink in 7 mladincev odšlo seltat drva in so po globokem snegu pripeljali do okna 25 m³ drv. V 12 urah je 30 mladincev in mladink preneslo po poti, dolgi pol kilometra štiri vagonne opeke. Dve noči po dnevnem delu je 12 mladincev in 4 mladinke tvorilo in prepeljalo od okna do električne centrale 260 vagončkov premoga.

Mladinci-kjučavničarji Peter Vukoja-nac, Pojko Mitić, Slobodan Iljić, Vojislav Marković, Branislav Stanojević, Dobrovi-je Simić in Nikola Momčilović, so sklenili, da bodo poleg vsakodnevnega dela dvakrat tedensko delali v oknu po en nočni posad. Njim so se pridružili tudi mladinci iz drugih delavnic. Nekega večera je 20 mladincev skupaj z nekaj izkušenimi rudarji izkopal 80 vagončkov premoga.

Poleti se je s pridnim delom izkazalo 29 mladincev in mladink iz senjskega rudnika v mladinskih delovnih brigadah v Vojvodini. Takrat so trije mladinci dobili diplome za najboljšo delo, vsi v batljonu pa so bili proglašeni za udarnike. Sedaj delajo prav tako pridno. Mladina senjskega rudnika se zaveda, kakšne važnosti je povečana proizvodnja premoga, zato tudi zalaga vse svoje moči in veliko pomaga požrtvovalnemu kolektivnemu senjskih rudarjev. B. B.

Trefji plenarni sestanek Centralnega odbora USAOJ-a

Od zadnjega plenarnega sestanka Centralnega odbora USAOJ-a so se v naši državi odigrali važni dogodki, ki so pomembni za vse naše mladinsko gibanje, ki se je precej razvilo s tem, da je izvrševalo sklepe drugega plenarnega sestanka. Medtem se je vršil Svetovni mladinski kongres, za njim pa kongres študentov. Tu se je marsikaj sklenilo in naša mladina se mora s temi sklepi podrobno spoznati. Radi tega je sklican tretji plenarni sestanek Centralnega odbora USAOJ-a, ki se bo vršil v Beogradu 10. in 11. januarja.

Dnevni red sestanka bo sledeč: 1. Poročilo delegacije s svetovnega mladinskega kongresa; 2. O vzgojnem delu med našo mladino; 3. Projekt statuta in programa mladinske organizacije; 4. Projekt ustave FLRJ; 5. Razno.

Ze iz dnevnega reda se vidi, da bo plenum reševal zelo važna vprašanja našega mladinskega gibanja in da bo preciziral naloge, k v novem letu stojijo pred našimi mladinskimi organizacijami.

Naša mladinska delegacija se je vidno uveljavila pri delu Svetovnega mladinskega kongresa in pri osnovanju Svetovne federacije demokratične mladine. V poročilu na plenumu bodo naši delegati govorili o sklepih in odlokih kongresa in o nalogah, ki stojijo pred mladino Jugoslavije, kot pred člani Svetovne federacije demokratične mladine. Plenum bo istočasno sprejel statut te federacije ter vse njegove odloke in odredbe, ki so tičeje naše mladine.

Prva in glavna naloga Ujedinjene zveze antifašistične mladine Jugoslavije je vsestranska vzgoja mladih ljudi in izgrajevanje novega lika mladince, ki bo pripravljen izvršiti vse naloge, ki stojijo pred našo mladino. Zato se bo posebna pozornost na tem sestanku posvetila problemom vzgoje sploh.

Zaradi doseganega plodnega dela je USAOJ postal močna organizacija, v kateri je zajeto okoli 2 milijona članov. Takšna močna organizacija ima pred sabo široko polje dela in čim bolj se odmika od minule vojne dobe, vedno bolj vidimo potrebo, da se ta organizacija popolnoma izgradi, to je, da dobi svoj program in statut, v katerem se bodo ločno označile naloge in dolžnosti njenih članov. Načrt tega statuta je izdelal sekretariat Centralnega odbora USAOJ-a, ta ga bo predložil plenumu, ki bo dodal svoje pripombe in ga izpopolnil. Na osnovi vseh teh dopolnitev pa se bo izdelal statut, ki bo sprejet na tretjem kongresu antifašistične mladine Jugoslavije.

Plenum bo tudi v celoti pretresel ustavo Federativne ljudske republike Jugoslavije in posebno one točke, ki se tičeje mladine in bo o tem prinesel svoje sklepe.

Treba je poudariti, da bo ta plenum razširjen in zelo reprezentativen, ker bodo zasledanju prisostvovali tudi vsi sekretarji okrajnih odborov USAOJ-a. Na ta način se bodo vsi odloki s tega sestanka neposredno in na najhitrejši način prenesli na mladinsko organizacije.

Vse delo obsega razgibano razdobje ruske zgodovine od prve svetovne vojne preko NEP-a in obnove do prvih začetkov kolektivizacije in industrializacije. Ni ga vprašanja, da bi se ga pisatelj ne dotaknil, ni družbene plasti, da bi je umetnik ne dojel in izoblikoval v njeni značilni obliki. Še celo vprašanja zunanje politike ume pisatelj prikazati tako nazorno in nevsiljivo, da se niti ne zaveš, ne, kako prerašča roman povsod ozki nacionalni okvir in postaja res prava internacionalna umetnina. Par krepkih potez — in že se zavemo, kako vseobsežen in za vse svet pomemben je neki dogodek. Še tako izčrpne in obsežne znanstvene razprave bi ne moglo tako živo pokazati, kako je pretresla vse svet o Leninovi smrti v l. 1924, kakor je to storil Ostrovski, ko je opisal, kako je ta nova vplivala na strojnika - Poljaka, čakajočega na sovjetski postaji Sepetovki. »Agent GPU se je od presenečenja zdrl, ki je strojniki poljske lokomotive za neposredno zvezo Sepetovka - Varšava, ki je bil zvedel vzrok alarmnih žvižgov, počasi vzdignil roko in potegnil za veržico, ki je odpirala zaklepno pisčalko. Vedel je, da žvižga poslednjikrat in da je s tem konec njegove službe na stroju, toda roka se mu ni mogla odtrgati od verige, in rjovenje njegovega parnega stroja je vzdigovalo preplašene poljske kurije in diplomate z mehkih divanov v kupejih.«

Posameznih slik je v romanu toliko, da se ti zdi, da bi Ostrovski lahko napisal celo vrsto romanov mesta enega samega. In vendar je vsaka slika zase popolna celota, tako da ji ni mogoče nič dodati ne odvzeti. Kako so divjali belo-

gardisti v Ukrajini? Pogled si opis Petljurinega prihoda v ukrajinsko mestoce, pa boš videl. Kako so Nemci zasedli Ukrajino? Nekaj vrstic in vse ti je jasno. Kako so premagali boljševiki gospodarske težave v prvih letih po revoluciji? Pogled opis, kako je mladina opravljala najtežja dela in ne boš več spraševal. Tako si sledi slika za sliko: življenje v domačem krogu med delavci, med kmeti, pri inteligentih; delo v tovarni, na prosti, na delu; boji med državljansko vojno in spopadi na meji po vojni; preganjanje banditskih škodljivcev v prvih letih obnove; učenje v ozkem krogu vnetih mladih delavcev in živahni razgovori v političnih organizacijah; politično in državniško delo in ljubezen v vseh oblikah — od prve, mlade, razvnete do tihe, globoke, zrele.

Osnova vsemu romanu in notranja vez vseh dogodkov in slik pa je ljubezen in spoštovanje do tiste močujoče sile, ki je usmerjala dogodke in kovala posamezne človeške enote v nepremagljiv kolektiv — t. j. do genialne Lenineve in Stalinske tvorbe, do Komunistične partije. V tej ljubezni in tem spoštovanju dobiva svoj smisel smrt tolikih posameznikov, ki jo opisuje Ostrovski, v tem je tudi smisel neizmernemu trpljenju glavnega junaka v romanu — Pavla Korčagina (v njem je Ostrovski upodobil samega sebe). Kakor se vsak člen tega kolektiva zaveda, kolikšna moč je že v sami združiti posameznikov v celoto, tako se celota zaveda, da je ni brez posameznikov. Odtod tolika niena skrb za svoje člane, odtod pravilno sodelovanje vseh njenih delov — od najmlajših do najstarejših. »Korčagin in Ledenjev sta imela skupen

podatek: Korčagin je bil rojen tistega leta, ko je Ledenjev stopil v stranko. Oba sta bila značilna predstavnika mlade in stare boljševiške garde. Pri enem — velika življenjska in politična izkušnost, leta podtalnega dela in carskih ječ, kasneje pa velikega državnega dela; pri drugem — ognjevit mladost in vsega še le osem let borbe, tako vroče, da bi bilo v nji zgorelo prenekatro življenje. Obadva — stari kakor mladi — sta imela žarko srce in uničeno zdravje.« Tako ti Ostrovski jasno pokaže in reši veliko vprašanje o pravilni kadrovetki politiki. Še mnogo drugih vprašanj iz partijskega življenja obdeluje pisatelj v tem delu, zato bi lahko do neke mere celo dejali, da je roman učenik za partijskega delavca v umetniški obliki.

Prevod tega sovjetskega romana je velikega pomena za vse naše delo. Mnogi ljudje se danes zanimajo za politična vprašanja sploh in za vprašanja Sovjetske zveze še posebej, pa jim ni mogoče prodreti v jedro teh vprašanj, ker jim je predtako političnih brošur in knjig pretežavna, premalo razumljiva. Po tejje poti, po poti takega dela velike umetniške vrednosti pa bo marsikomu olajšano razumevanje drugače na videz suhoparnih in zato težavnih političnih vprašanj. To bo še toliko laže, ker je to ena prvih naših novih knjig, da je napisana v res dobrem slovenskem jeziku. Ljubezniv do jezika, ki v njem govorimo in pišemo, pa nas uči tudi sam pisatelj, ko pripoveduje, kako je Korčagin (= Ostrovski) pisal svoje prvo delo. Tudi v tem nam naj bo torej junak romana vzgled.

emka.

Moč sovjetske domovine

V naslednjem priobčenju vrednik »Pravde«, posvečen pregledu dela v minulemu letu in nalogam, ki čakajo sovjetsko ljudstvo v novem letu:

Sovjetski ljudje stopajo v leto 1946 s trdnim vero, da so si priborili srečo. Z zadovoljstvom in z rodoljubnim ponosom gledajo na pot, ki so jo prehodili. Za nami je zgodovinsko leto zmage in svetovne slave naše domovine, leto, ko smo se borili v Domovinski vojni za našo sveto in pravično stvar. Stojimo pred letom velikega ustvarjalnega dela. Z jasnimi izgledi, ki obetajo še večji razmah našega socialističnega gospodarstva in kulture.

Znano je, da je bilo za začetek preteklega leta značilno napredovanje Rdeče armade. Vojska je tako prešla na ozemlje Hitlerjeve Nemčije, kjer je Rdeča armada časno končala svoje poslanstvo in skupno z armadami naših zaveznikov dokončno uničila nemško armado, potolčila fašistično zver in izobesila zmagoslavno zastavo nad Berlinom. Hitlerjeva Nemčija je brez-pogojno kapitulirala. Toda ostalo je še eno žarišče vojne, in sicer na vzhodu, kjer je ostala še japonska napadalnost. Vendar pa je izid te borbe bil zapečaten že takrat, ko so Hitlerjevi morali pospražiti prve poraze na sovjetsko-nemški fronti. Vstop Sovjetske zveze v vojno proti Japoniji je pospešil njen poraz in s tem skrčil trajanje vojne na Daljnem vzhodu. Tako je prišlo do dolga pričakovanega miru za vse narode.

To veliko zmago je bilo mogoče doseči s prizadevanjem vseh materialnih in duhovnih moči sovjetskega ljudstva in za ceno težkih žrtve in samozatajevanja. Težji zmagi ni primera v zgodovini. Veliko rusko ljudstvo je imelo neomajno zaupanje v sovjetsko vlado in je nudilo tako lep zgled in vzpodbudo vsem ljudstvom Sovjetske zveze, ter jim dajalo močno moralno in politično oporo, ob kateri se je razbil vojni stroj nemškega imperializma.

Veliki Stalin je poudaril uspehe bojev in dela našega ljudstva v času druge svetovne vojne in rekel: »Naše sovjetsko ljudstvo ni šledilo niti z močmi niti z naporji za dosego zmage. Preživeli smo težka leta. Danes pa usak izmed nas lahko reče: Zmagali smo! Danes lahko rečemo, da je naša domovina parna pod nemškimi navalom z zaloda ali pa japonskim z vzhoda.«

Junaštvo in trdnost sovjetskega ljudstva in njegove Rdeče armade sta rešila človeštvo pred uničenjem in suženjstvom. Dovolj je, če pregledata listine, ki so jih objavili tožileži na nürnberški razpravi proti glavnim nemškim vojnim zločincem in ni težko uginiti, kako strašna usoda bi zadelo svet, če bi ne bilo Rdeče armade, ki je zlomila hrbenico fašistične zveri. Ko pregledujemo uspehe v letu zmage, gledamo spet z občutkom rodoljubnega ponosa in z brezmejno hvaležnostjo na Bolševiško partijo in na velika ustanovitelja sovjetske države Lenina in Stalina ter mislimo na ono žiljenjsko moč in vero nezmljive sile naše domovine, ki so nam omogočile vojno gospodarstvo in politično moralno zmago, ki ji ni primere v zgodovini.

Zmagali smo, ker sta se pri nas utrdila socialistični sistem in sovjetski red, ki vladata v vsem našem gospodarstvu. Zmagali smo zaradi prizadevanja delavskega razreda, kolhoznikov, inteligence, zaradi dela, ki je bilo prepojeno s požrtvovalnostjo in plemenitimi idejami sovjetskega rodoljubja. Zmagali smo zaradi moralno politične enotnosti sovjetske družbe in zaradi nerazdružnega stalinskega bratstva narodov Sovjetske zveze.

Zmagali smo, ker je dala za boj pobudo slavna Bolševiška partija Lenina in Stalina ter organizirala odpor proti fašističnim zavojevalcem in tako združila v istem cilju vse napore sovjetskih ljudi.

Zmagali smo, ker nam je dajal pobudo in nas vodil veliki voditelj, učitelj in priljubljeni oče — Josip Visarionovič Stalin. Stalinovo modro vodstvo na vojaškem, državnem in političnem polju je rešilo neodvisnost in last naše domovine, rešilo pa je tudi žiljenje in svobodo našega ljudstva, sedanjih in bodočih pokolenj.

Te žiljenjske vire moči sovjetske domovine, ki so nam omogočile zmago v vojni, smo ohranili tudi danes, ko smo pristopili k mirnodobni zmagi. Preteklo leto je jasno pokazalo prednosti socialističnega načrtnega gospodarstva. Prehod industrije na mirnodobno proizvodnjo se uresničuje po enotnem državnem načrtu. Iz meseca v mesec se povečuje in se bo povečevala proizvodnja kovinskih proizvodov, strojev, motorjev in blaga za vsakodnevne potrebe, pa tudi proizvodnja premoga in nafte. Socialistično poljedelstvo nezadržno napreduje in ojačuje tako kolhozno ureditev.

Hitlerjevski napadalci so naši domovini prizadejali ogromno škodo, katero cenimo na 697 milijard rubljev. Če bi morala pretrpeti tak barbarski napad kak druga država, bi zaostala za desetletja, morda za stoletja ali pa bi celo morala izginiti za vedno s pozornice kot velika sila.

Prednosti socialističnega reda so rešile našo domovino pred to grenko in žalostno usodo. Sovjetski ljudje so imeli dovolj moči za obnovo dežele, katero je opustošil sovražnik, in to že tedaj, ko nemški napadalci še niso bili popolnoma pregnani z ozemlja naše domovine. Tonarji Stalin je že takrat postavil nalogo, da bi čimprej izlečili rane, ki jih je prizadejala vojna. K rešitvi te naloge smo po vojni pristopili z velikanskim poletom. Vsak dan vidimo sadove velikih obnovitvenih del.

Strahna opustošenja, ki jih je puštil za seboj naval Hitlerjevih tolp, so povzročila velike težave v povojnem obdobju, kar pa je povsem prirodno.

Bolševiška partija govori ljudstvom tudi sedaj posebej odkrito o teh težavah in brez oklevanja poziva ljudstvo k velikemu in vztrajnemu delu, da bi premagali vse ovire, da bi zrastle moč naše domovine in bi se izboljšali žiljenjski pogoji vseh delavcev.

Če je v vojnem času bilo rodoljubje sovjetskega ljudstva ono, ki je dajalo na tisoče junakov pri obrambi sovjetske domovine, daje tudi danes pri mirnodobski izgradnji naše dežele isti žiljenjski vir nove junake pri mirnodobskem ustvarjalnem delu. Početi moramo še številne naših slavnih udarnikov na vseh poljih gospodarstva. Njihovo požrtvovalno delo in njihova rodoljubna pobuda naj vodita našo domovino k utrditvi njene moči in slave.

Sovjetsko ljudstvo stopa v leto 1946 v času velikega političnega poleta in v času priprav za volitve v Vrhovni sovjet. To spet dokazuje nerazušljivo moralno in politično enotnost sovjetskega ljudstva, njegovo vdanost Bolševiški partiji, ljubezen in vdanost navdihovalcu in organizatorju vseh naših zmag — tovarišu Stalinu.

Z velikim zadovoljstvom gleda sovjetsko ljudstvo na porast mednarodnega ugleda naše socialistične domovine. Sovjetska zunanja politika, ki jo vodi sovjetska vlada, se trudi, da bi utrdila splošni mir in varnost narodov ter sodelovanje v pogoji dobri med zavezniki državami. Naša domovina stopa v novo leto 1946 kot v prvo leto povojne Stalinove petletke sigurno svoje moči.

Potrebno je čim hitreje popolnoma obnoviti gospodarsko in kulturno življenje v področjih, ki so bila pod nemško zasedbo in doseči nadaljnje uspehe na vseh poljih gospodarstva s tem, da bi v prihodnjih letih dosegli predvojno količino proizvodnje in s tem dosegli splošne žiljenjske pogoje vseh delavcev.

V resnici je treba dosegiti zmogljivost dela in tehnično raven naše industrije na temelju najnovejših pridobitev sodobne sovjetske in svetovne znanosti in tehnike ter neprestano skrbeti za obrambo dežele, miru in sodelovanje z drugimi deželami ter skrbno paziti na to, da ne bi prišlo ponovno do kršitve miru.

To so naloge, na katere je osredotočena pozornost in skrb sovjetskega ljudstva v novem letu. To so velike in ne lahke naloge. Te naloge zahtevajo napore vseh ljudskih moči, drznost, ustvarjalno silo in neomejeno požrtvovalnost, ki morajo služiti najvišjim interesom naše socialistične domovine in najsvetlejšim interesom sovjetskih ljudi.

Sovjetski ljudje se zavedajo težav povojnega obdobja, vendar pa vedo iz praktičnega življenja, da ni trdnjave, ki je ne bi mogli zavzeti pod modrim vodstvom Stalina.

Na procesu v Leningradu zahteva državni tožilec smrtno kazen za vse obtožene hitlerjevske zločince

Leningrad, 4. jan. (Tass) Včerajšnja razprava proti nemškim fašističnim zločincem je vodil podpolkovnik pravosodja Komlev, ki je po sklepu sodišča zastopal bolnega predsedujočega sodnika generalmajorja prava Izaenkova. V imenu tožilstva je govoril državni tožilec generalni major pravosodja Petrovski, ki je dejal:

Nürnberška razprava proti glavnim vojnim zločincem je z dokumenti jasno dokazana vsemu svetu, da so hitlerjevski divjaki skrbno pripravili barbarski načrt za zavratni in nenadni napad na našo domovino, izropanje njenega bogastva ter uničevanje in zasuzenje sovjetskega ljudstva. Zasnovanci teh načrtov — voditelji fašističnih razbojnikov — se sedaj zagovarjajo pred mednarodnim vojaškim sodiščem. V tej dvorani so izvrševalci njihovih načrtov. Med okupacijo leningrajske pokrajine so fašistični krvniki postrelili, sežgali žive in mučili do smrti nad 60.000 mirosljubnih sovjetskih državljanov, vstevši ženske, otroke in starčke. Na fašistično prisilno delo so odvlekli nad 500.000 sovjetskih ljudi. Fašistični tolovaji so porušili ali poškodovali nad 50.000 poslopij, 3783 tovarn, zgodovinskih spomenikov in muzejev. Stari ruski mesti Pskov in Novgorod so spremenili v ruševine. Fašistični barbari so porušili, razstrelili ali zažgali in izropali svetovno znane stolnice in cerkve v Novgorodu in Pskovu, zgodovinske palače, muzeje v Puškino, Peterhofu, Pavlovsku in Gačini. Zadali so številne težke rane Leningradu samemu.

Sodna preiskava je dokazala, da je vseh enajst nemških vojakov, ki so na zatožni klopi, zakrivilo v leningrajski pokrajini množično pobijanje prebivalstva, nasilno množično izseljevanje sovjetskega prebivalstva v nemško suženjstvo, dalje požiganje vasi, uničevanje in ropanje imovine. Oni niso edino izvrševalci zločinov. Ona povelja svojih predpostavljanih, ampak so delali tudi s svojo lastno zločinsko iniciativo, ki kaže izrazito nečloveško surovost. Sežgali so žive sovjetske državljane, brez vsakršnega vzroka. Streljali so ženske, otroke in starčke. Kar je bilo doslej razkrito na razpravi o obtožencih, še zdaleč ni vse. Vsekakor pa že to, kar je bilo doslej nevrhljivo dokazano, navdaja človeka s strahom in gnusom.

Fašizem je zločin mednarodnega značaja in je v vseh svojih oblikah nevaren človeštvu

»Potrebno je odkriti vse podzemne hodnike in luknje, ki so jih izkopali hitlerjevci« — piše Zaslavski v »Pravdi«

Moskva, 4. januarja. (Tass) V listu »Pravda« daje Zaslavski podrobne podatke o organizirani mreži gestapovcev, s katero so preprečili vso Nemčijo.

Zaslavski piše, da sodišče v Nürnbergu ni odkrilo te gestapovske mreže. V Nürnbergu je samo del Hitlerjevih voditeljev, ki čakajo na svojo usodo na zatožni klopi. Odkrili pa so veliko število podzemnih hodnikov, ki so jih izkopali fašistični krki. Nihče ne more reči, koliko jih je še v sami Nemčiji.

Razprava v Nürnbergu se še ne bo takoj končala, toda že sedaj je povsem jasno, da vsebuje blagohotno stališče do poraženega fašizma težke posledice za človeštvo. Fašistična organizacija, ki jo je razkrinkala obtožba, jasno dokazuje, da še vedno obstajajo podzemni hodniki gestapovcev in da grabljevi fašisti niti sedaj ne mirujejo in izpodkopavajo mir.

Naloga uničevanja nemškega fašizma ni samo v kaznovanju zločincev. Potrebno je odkriti vse podzemne hodnike in luknje, ki so jih izkopali hitlerjevci. Da bi to dosegli, ni potrebno, da stopimo v praviem smislu besed v podzemlje in iščemo krivce med kriminalnimi elementi. Podzemni hodniki fašizma vodijo naravnost v pisarne ravnateljev nemških industrijskih podjetij.

Tožileci v Nürnbergu so odkrili nekatere fikcije. Na neki firmi je možno prečitati ime neke delniške družbe, ki obsega več nadstropij. To ni nič drugega kakor gestapo. To je nemški generalni štab v miru in v angleškem zasledbenem področju. Zares lepa šala! To je gestapovski zapor s svojimi podzemskimi prehodi, ki vodijo še v druge gestapovske prostore. Kdo ve, če podzemni razvrščevalci gestapovcev ne delajo po novih sistemih in novo obliko, ki bi odgovarjala pogojem za obstoj fašizma v premagani Nemčiji.

Fašiste ni pri njihovem delu zastavljala nobena meja. Izpodkopavali so državni red, politično življenje ljudstva, njegove običaje, njegovo moralno povsod, kjer so s tem lahko uspeli ter izkoristili zaslabo svojih prijateljev ali pa nepazljivost oblasti.

Isto moramo reči tudi o Španiji in Portugalski, deželah, v katerih pomenijo mednarodni zločini, katerim sodijo sedaj v Nürnbergu, uradno politiko vlade.

Tudi na Švedskem se pojavljajo škandalji in uredništvo lista »Dagsposten« je v oči sveta eden izmed koncev gestapovskih hodnikov, katerih eden konec je morda še sedaj v nemškem gestapovskem podzemlju.

Von Papea je nosil naziv nemškega veleposlanika v Turčiji. Prostor, v katerih je izdeloval svoje razbojniške načrte, pa so se nazivali veleposlanstvo. Ni nam znano, če bodo sploh kdaj presteli gestapovski agente, ki so delovali (ali še delujejo?) v Turčiji pod raznimi imeni in so nemškega ali pa turškega porekla.

Toda kako so sedaj osvetljena razna protisovjetska izzivanja in gnusni napadi nekaterih listov in novinarjev? Razpredena mreža gestapovskih agencij vsekakor ni predstavljala popolne tajne za pozorne opazovalce v raznih deželah. Tako je napisanih mnogo knjig o agentih gestapa, ki so rovarili v Združenih državah Amerike. Toda opazili so lahko delovanje samo malega dela teh agentov.

Iz materiala, ki je bil predložen na nürnberški razpravi, je jasno razvidno, kakšnih sredstev se je posluževala ta organizacija in kake vezi so jo združevale z ostalimi fašističnimi in protikomunistnimi podjetji. V Angliji so obesili obojega nemškega gestapa Joyceja in Ameryja. Kdo bo verjel, da jih ni družil z Mosleyevim podzemni hodnik, ki jih je vezal z angleškim propagatorjem fašizma v Angliji, ki se tudi danes povsem dobro počuti.

Listine, ki so bile predložene na razpravi v Nürnbergu dokazujejo, da današnja družba ne sme trpeti fašizma v kakršni koli obliki, niti kot državno obliko, niti kot stranko, politično gibanje ali zamisel.

Fašizem pomeni zločin, ki ima mednarodni značaj in je v vseh svojih oblikah nevaren človeštvu. »Mirosljubni fašizem je izmišljotina in laž, ki koristi samo fašistom. Vsak fašizem pomeni gestapo in vsak fašist je pripravljen, kjer koli biva, na zločine, čim vidi, da za svoje delo ne bo prejel kazni. Zato moramo fašizem povsod uničiti. Če bi popuščali proti zmiroljubnemu fašizmu, ki se zdaj pa zdaj ponižno oklene neg zmagovalcev, bi bili kruti nasproti poštenim in mirosljubnim ljudem, pa tudi nasproti otrokom vsega sveta.«

Novi dokazi v Nürnbergu

Nürnberg, 4. jan. V nadaljevanju razprave proti nemškim vojnim zločincem so ameriški tožileci predložili nadaljnji dokazni material proti gestapu in varnostni policiji. Ob koncu govora je ameriški tožilec rekel:

Dokazi pričajo, da je gestapo ustanovil obtoženi Göring l. 1933 s smotrom, da iztresti sovražnike nacističnega režima, izvajal je teroristični program z neusmiljenimi metodami in je delal izven območja postav. Varnostna policija je vohunila po ulicah, hišah, trgovinah in celo v cerkvah. Gestapo je imel veliko vlogo

Ilegalna delavnost fašistov v Italiji

Rim, 4. jan. Tass poroča: Po vesteh iz Milana nadaljujejo z zasledovanjem ilegalnih fašističnih organizacij. Na temelju sedanjih podatkov obstaja ilegalno fašistično gibanje in cele vrste skupin, katerim pripadajo tudi tako imenovana »Fašistično-demokratska stranka«, oddelki SAM (Squadre Azione Mussolini), ki operirajo v Lombardiji in Piemontu in oddelki GAM (Gruppi Azione Monarchici), ki prav tako operirajo v severnih pokrajinah. »Stranko akcije Južne Italije« (Partito dell'Azione Meridionale), ki vrši svojo rušilno delavnost v glavnem na jugu, podpirajo z denarjem veleposestniki — monarchisti. Ta skupina je v stikih s sicilijanskimi separatisti skupine SAAR (Squadre Azione Aldo Rosmini). Voditelj te organizacije Aldo Rosmini je bil pripadnik fašističnih »Crnih brigad« in je streljal rodoljube. Pobeignil je iz zapora in bil dvakrat obsojen na smrt. Nedavno je prišla policija na sled tej topli, ki je operirala po velikih cestah in prišla 40 njenih članov.

Ena izmed fašističnih organizacij je tako imenovano »Trobarvno gibanje«, ki napol legalno obstaja na severu in se izdaja za rodoljubno narodno-monarhistično frakcijo. 18. decembra so v neki sobi te organizacije v Milanu na Corso d'Italia pri preiskavi odkrili veliko količino fašističnih letakov, veliko vsote denarja in prepis z organizacijami gibanja »Uomo qualunque«. Člane militariziranih fašističnih tolp, ki so ali v ilegalnosti ali operirajo kot roparji na velikih cestah, se rekrutirajo iz bivših članov »Crnih brigad« in drugih fašističnih organizacij.

Na predvečer zloma Mussolinijevega režima sta njegovo ministrstvo za ljudsko kulturo in fašistična stranka začela organizirati ilegalno fašistično delavnost, ki naj bi delovala po prihodu zaveznikov čet. Mreža teh organizacij, ki jih je ustvaril Pavolini, obsega med drugimi tudi tako imenovano organizacijo »Sivi volkov«. Ta organizacija ni bila po osvoboditvi Severne Italije dokončno likvidirana. Fašistične oblasti so določenemu številu oseb oskrbele ponarejene listine in pripravile skladišča orožja. Istočasno so vložile velike vsote denarja v banke, da bi finansirale ilegalno fašistično delavnost. Med udeleženci v ilegalnih fašističnih tolpah je mnogo oseb, ki so zbežale s pomočjo policijskih oblasti iz milanskega zapora San Vittore, iz koncentracijskih taborišč Brescio (pri Milanu) in Colisano (provincia Pisa), kjer so imeli ujetje fašiste po osvoboditvi severa. Mnogo ubeglih fašistov se je skrivalo po gorah, med drugim v Liguriji, kjer so se preživljali z razbojništvom.

Po podatkih fašistične organizacije jih financirajo iz inozemstva, v glavnem iz Švice, kjer se skriva množica fašističnih »pravkov«, industrijev in bančnikov, ki so se kompromitirali zaradi svojih zvez z Mussolinijevim režimom.

V tajni okrožnici, ki jo je nedavno zaplenila policija in ki jo je izdala ilegalna »Stranka fašistične akcije«, je navedena vloga v znesku 40 milijonov švicarskih frankov, ki je bila deponirana v neki švicarski banki (ime banke ni navedeno). Ta vloga je namenjena financiranju fašističnega gibanja v Italiji. V okrožnici je poudarjeno, da je treba brezpogojno sodelovati z liberalno stranko, katoliško cerkvijo in gibanjem »Uomo qualunque«. Treba je poudariti, da so po podatkih policije na vsake 4 ujetje pripadnika ilegalnih fašističnih tolp povprečno 3 istočasno tudi člani gibanja »Uomo qualunque«, ki še dalje deluje in ima svoje vodilno središče v Rimu.

v vsakem kriminalnem dejanju nacističnega vohunstva.

Med dokaznim materialom je bila tudi pisemna izjava nekega nemškega inženirja, ki je videl, ko so SS-ovci streljali žide v jugovzhodni Poljski l. 1942. Opisal je, kako so v velikih jamah vsak dan pomorili 150.000 židov. Neki SS-ovec, ki je nosil bič, je ukazal možem, ženam in otrokom vseh starosti, da se slečejo. Nato so stale družine v skupinah okoli jame, v kateri je bilo 1000 trupel in se poslavljale med seboj brez joka in krika. Izjavil je, da je neki SS-ovec sedel na robu jame z brzostrelko na kolnih in kadil cigareto.

Bivši načelnik varnostnega oddelka SS je kot pričal dal izjavo proti bivšemu šefu Kalterbrunnerju. Izjavil je, da je bil pred pričetkom napada na Sovjetsko zvezdo podpisal sporazum o uporabi poslednjih skupin policije v vzhodni Evropi. Dejal je, da je njegova skupina sama likvidirala 90.000 židov v Rusiji Rekel je, da je sam bil prisoten pri mnogih množičnih usmrtitvah in izmisli nove metode za njihovo izvrševanje.

Aretacija Martina Bormanna

London, 4. jan. Tass poroča: Nürnbergski dopisnik agencije Reuter Kerr javlja, da so češkoslovaški listi objavili vest, da je bil bivši Hitlerjev namestnik in eden izmed vojnih zločincev, katerih ime se imenuje v nürnberški obtožnici, Martin Bormann, aretiran na britanskem zasedbenem področju v Nemčiji. Častniki varnostne službe v Nürnbergu niso niti zamikali niti potrdili te vesti.

Togliatti o nalogah Komunistične partije Italije

Rim, 4. jan. Tass poroča: Na petem kongresu Komunistične partije Italije je bilo navzočih 1.800 zastopnikov. V poročilu, ki je trajalo 4 ure, je Togliatti v imenu vodstva Partije orisal notranje-politično stanje v Italiji in očetil program, s katerim Komunistična partija nastopa v Ustavodajni skupščini.

Togliatti je formuliral naloge Komunistične partije v boju za dokončno uničenje fašizma, za narodno obnovo in za ustvaritev republikanske, demokratične in napredne Italije. Togliatti je izjavil, da je število članov Komunistične partije Italije do dneva, ko se je začel kongres, znašalo 1.700.000 oseb.

Sovjetska delegacija na glavni skupščini Zedinjenih narodov

Moskva, 4. jan. Tass poroča: Svet ljudskih komisarjev Sovjetske zveze je imenoval delegacijo Sovjetske zveze za prvo zasedanje glavne skupščine organizacije Zedinjenih narodov. Sestava delegacije je sledeča:

Namestnik ljudskega komisarja zunanjih zadev Sovjetske zveze Višinski je šef delegacije; Gromikov, veleposlanik Sovjetske zveze v Združenih ameriških državah; Gusev, veleposlanik Sovjetske zveze v Veliki Britaniji; Lavrentjev, ljudski komisar zunanjih zadev ruske SFSR; Kuznecov, predsednik Vseveznega glavnega sveta sindikatov.

Mirovna konferenca bo najbrž v Parizu

London, 4. jan. Ameriški radio je naznanil, da so zunanji ministri treh veleposrednikov v Moskvi naslovili noto francoski vladi, v kateri so predložili, naj bi bila bližnja mirovna konferenca v Parizu. Pariški radio je sporočil, da je francoska vlada v načelu pristala na predlog. Definitivno bo sprejet, ko bo vlada sprejela zadovoljiv odgovor na noto, ki jo bo poslala v London, Moskvo in Washington, v kateri bo zaprosila za nadaljnje podrobnosti o pooblastilih konferenca.

Pri volitvah v Indiji je dobil večino Kongres

London, 4. jan. (Tanjug) Reuter poroča, da je radio New Delhi objavil poročilo o izidih splošnih volitev za indijsko osrednjo zakonodajno skupščino. V poročilu se ugotavlja, da sta na volitvah izboljšali svoje položaje stranki indijskega Kongresa in muslimanske lige.

Francoski socialisti razbijajo enotnost delavskega razreda

Pariz, 4. jan. Tass poroča: Celokupni desničarski tisk izraža neprikrito zadovoljstvo zaradi izstopa socialistične stranke iz zastopstva strank leve v Franciji. »Croix« ugotavlja s posebnim zadovoljstvom, da bodo po izstopu socialistov v zastopstvu strank leve ostali samo komunistični in neki radikalni poslanci.

Na seji odbora za sporazum med socialisti in komunisti, katere so se udeležili predstavniki socialistične stranke Daniel Mayer, René Blum, André Philippe in drugi, kakor tudi 9 predstavnikov Komunistične partije z Jacquesom Duclouso na čelu, je predstavnik zastopstva

Komunistične partije prečital v imenu osrednjega odbora Komunistične partije Francije pismo, ki je bilo 29. decembra naslovljeno na vodstvo socialistične stranke.

Razpravljanje o tem vprašanju je bilo v začetku izredno burno, vendar je Jacques Duclous končno uspelo, da je duhove pomiril. Duclous je poudaril nevarnosti, ki grozijo delavskemu razredu in republikli, proti katerim se morata boriti obe stranki. Na tem sestanku ni prišlo do nobene odločitve. Prihodnji sestanek odbora za sporazum bo najbrž 18. januarja.

D O P I S I

Naša vojska se pripravlja na zimo

Zima. Povsod nastajajo novi problemi. Treba je čim bolj zavarovati naše borece pred mrazom. Mnoge kasarne so močno porušene, borci nimajo dovolj obleke in obutve. Dolga je bila vojna in nič čudnega ni, če smo strgani. Treba je premostiti vse te težave s pravo partizansko iznajdljivostjo. Po vseh edinicah smo pokrenili zimsko kampanjo, ki ima namen rešiti vprašanje zimске preskrbe v vojski. Naši borci so se vrgli na delo in civilno prebivalstvo je z vso vneto pri-skočilo na pomoč. Dosegli so že lepe uspehe. Ivan Goran - Brajdič piše o teh uspehih v svoji ednici:

V naši diviziji vsi delamo na tem, da nas zima ne bo našla nepripravljene. Razporejeni smo po kasarnah, ki so pa zaenkrat še zelo pomanjkljive. Sklenili smo, da morajo postati naše kasarne čim bolj udobne, da se bomo v njih čez zimo dobro počutili, in se bomo lahko vzgajali vojaško in politično.

Kuhinja artiljerijske brigade je na odprtem prostoru. Skozi njo zelo zoporno plia in nanaša prah in smeti. Na sestanku smo sklenili, da si zgradimo novo kuhinjo. Vsi smo šli na delo, v par dneh je bila kuhinja že gotova. Naši kuharji se sedaj več ne jezijo nad mrazom, pa tudi nam se kar boljše zdi kar skuhajo.

Konjušnica in magacin sta kar kričala po popravilu. Plijunili smo v roke in zgrabili. Da bi videli, kako hitro je šlo delo od rok. Vstavili smo nova okna in vrata, pa še zidove smo malo pokrpali. Sedaj pa je treba še drvi, da bo pozimi toplo. Nasekali in navozili smo jih že preko 200 kub. metrov, pa še vedno nove privražajo.

Izpolnili smo opremo v dvajsetih spalnih sobah in organizirali čitalnice po posameznih divizionih.

Tekmujemo. V Prvi brigadi se je najbolje pokazal II. bataljon. Zimska kampanja ni zajela samo borecev, ampak tudi civilno prebivalstvo. Vasi Vrtočina, Selo, Gojače-Maloše in Batuje so darovale slamo za ves bataljon. Borci so jo pa navozili. Iste vasi so pripravile naši vojski deset peči, vas Gojače-Maloše pa je darovala kar dvanajst parov škornjev. Borci II. bataljona odhajajo dan za dnem po drva in jih privražajo v svoje baze. Tako je dal bataljon za oskrbo brigade že 1800 delovnih dni.

Tudi Druga brigada tekmuje. II. bataljon te brigade je že zdavnaj prekoraj normalno pri izdelovanju sani. Do sedaj so izdelali 16 velikih in 100 manjših sani. Delali so jih borci in funkcionarji. Naredili so tudi deset parov velikih slamnatih čevljev »klompec«, ki jih potrebujejo stražarji.

Mladina se je bataljonu pridružila z delom in pripravila borecem več parov toplih rokavic. V kasarnah so popravili stanovanjske prostore, vstavili so nova okna in pozidali porušene peči. Uredili so veliko oblačnico in jo opremili z mizami in peči za ogrevanje. V zadnjih treh dneh so pobelili 450 kvadratnih metrov zidu.

Tudi v prvem bataljonu so borci pošteno prišli za delo. Postavili so dve baraki, ki bosta služili za magacine. Glavne stebre je postavil inženjerski bataljon, pod in krov pa borci in funkcionarji sami. Po vseh prostorih so si sami naredili peči iz starih bencinskih sodov. Na ogradije nemških železnih postelj so napravili leseno podlago, da bodo ležali bolj na toplem. Sklenili so, da mora imeti vsako stražarsko mesto tri pare slamnatih copat, do sedaj so jih izdelali že 15 parov. Postavili so šest novih stražarnic. Vsaka četa je izdelala po dvoje manjših sani, komora pa je dobila po tri velike, ki jih bodo vlekli konji.

V naši udarni diviziji smo sklenili, da bomo še bolj povečali napore, dokazali bomo, da si znamo sami pomagati v vseh težavah, kakor smo si znali v borbah. Belokranjci, ki so že nekaj let tako zvesto pomagali Titovi vojski, in so bili z njo tako tesno povezani, vedo kaj se pravi v zimi zmrzovati.

Dovolj so že pretrpeli naši borci, zdaj ne smejo več toliko, pravijo, ko gredo na delo za pomoč vojski. In naši borci so Belokranjcem za pomoč zares hvaležni. Pošiljajo jim tople zahvale.

Borci prve artiljerijske so jim poslali pismo, kjer pravijo: »Ljudstvo iz Crnomlja nam ob vsaki priliki izkazuje svojo ljubezen in naklonjenost. Zadnjo nedeljo so nam v mestni šoli pripravili presenečenje. Po-

vabili so nas tja in vse obdarovali z zavrtki. Prav tako so nam poslale darove vasi, ki so med vojno največ trpele, tako Adlešiči in Velika Sela. Naši borci so navdušeni nad tako pozornostjo belokranjskega ljudstva. Borci artiljerijske brigade bomo dokazali, da smo vredni ljubezni našega ljudstva in se bomo obnašali do njega tako, kot se obnaša samo vojak Titove armade!«

Pa so res mnogo naredili zanje. Ni še dolgo tega, kar so nakopali rudarji iz Kanižarice pri Crnomlju s prostovolnim delom dvajset ton premoga za artiljere. Čevljarji iz Crnomlja pa so jim pokrpali večje število čevljev. Mladinke iz Semiča so zašile trideset kosov oblek, zdaj pa zbirajo volno, da bodo napičle nogavic in rokavic zanje. Mladinke iz Crnomlja so v prav kratkem času zakrpale peldeset kosov oblek, črnomeljski mizarji so obljubili, da jim bodo naredili petdeset vojaških postelj in deset stražarnic.

V Istri imajo hudo zimo. Borci pišejo o tem, kako gradijo barake, da se pred mrazom zavarujejo.

Naši boreci gradijo barake.

Nahajamo se v Istri. Zima je pri nas vsak dan ostrejša. Veter se z vso silo zaganja v veje starih zapuščenih oljk. Iz oblakov pa kar naprej rosi hladen dež.

Ob našem prihodu je bilo le malo stanovanjskih prostorov na razpolago. Takrat je bilo še toplo in nam to ni delalo preglavice, ko pa je pričela pihati mrzla burja, smo morali misliti na zimo. Nismo samo mislili, prišli smo za delo. Zgraditi je bilo treba nove barake. Od jutra do večera so pele žage in klavdva. Kdo bi si mislil, da spremlja gradnjo preprostih barak toliko težav? Vedno manjka ena ali druga malenkost, ki je skoro ni kje dobiti. Pa nismo popustili. Naše lesene hišice so lepo rasle. Ne veter in ne dež nas nista odpodila od dela.

Danes je pobarvala sinje istrsko nebo zimska sivina. Mraz, veter in dež gospodarijo po stisnjenih ulicah našega mesteca. Mi pa sedimo v novih barakah in poslušamo predavanje našega komisarja.

Lepo je tako sedeti na politični uri v baraki in poslušati tuljenje burje zunaj, ko vedo borci, da jim ne more do živoga. In ponosni so tudi lahko nad barakami, delom svojih rok.

Pa tudi civilno prebivalstvo je zadovoljno, ko prejema zahvale od vojske, ki je prejela njihovo darilo. Delavke iz Čvetičeve tovarne v Murski Soboti so poslale borecem Prve istrske brigade večje število perila, ki so ga same v nadurah naredile in denar zanj prav tako v nadurah zaslužile. Tako so vesele zahvale, ki so jo iz brigade prejele, da bodo z veseljem spet delale za pomoč naši vojski.

Iz Radeč pa pišejo, da je dramatski odsek telesno vzgojnega društva dvakrat priredil burko »Nedožni lahkoživci« in so nato čisti dobiček pet tisoč dinarjev podarili naši vojski. Žene pa so borece pogostile 26. decembra v domu ljudske prosvete in jih obdarovale z večjim številom različnih darov.

Naši ljudje so zelo iznajdljivi, ko je treba najti vir za pomoč vojski. Z veseljem pomagajo borecem, ki so priborili svobodo. Borci pa tudi sami z veseljem delajo, saj vedo, da bodo s pomočjo našega ljudstva lahko premagali vse težave, ki jih prinaša zima. V-B

Na Golem postavljajo žago

Na Golem so vsi prišli za delo, tudi mladina in žene pomagajo pri kopanju temeljev za žago.

Južno od Ljubljane pod Kureščkom je pet vasi, ki so dobro znane ljubljanskim izletnikom iz predvojnih let. To so vasi Golo, Škrilje, Zapotok, Suša in Rogatec. To so pa tudi vasi, ki se jih naši prvi partizani spominjajo kot najpredanejših. Njihovi prebivalci so takoj ob začetku upora nudili vsi podporo in požrtvovalno pomoč borecem v krmskih gozdovih. Italijanski fašisti so se prestrašili teh naših prvih borecev, groza jih je bilo tudi pred tem, da je vse naše kmečko ljudstvo v teh zapuščenih gorskih vasi neomajno podpiralo svojo ljudsko vojsko. Uničiti te vasi se jim je zdela edina rešitev. Zgodaj spomladi 1942 so z dinamitom in bencinom porušili te gorske vasice, moške so odpeljali v internacijo, žene pa v dolino, kjer so si morale prilanzkih iskati zavetja. Toda žene in dekleta niso hotele pustiti svojih polj. Zahtevale so, da jih pustijo obdelovati njive. Iz bojzani, da ne bi zopet prišle v stik s partizani, so jim fašisti dovolili samo nekaj ur pozno dopoldne in zgodaj popoldne, v katerih so smele iz doline v hrib. Tako bi polja po večini ostala neobdelana, če bi jim pri delu na skrivaj ne pomagali naši partizani. Žene so jim prinašale hrano, ki so jo pustile skupaj z orodjem na polju in ko so one odšle, so začeli delati na poljih naši borci. Žene so tako držale tesno zvezo s partizani in jih stalno obveščale o vsakem premiku fašistov. Po kapitulaciji Italije so se goljanske žene vračale na svoje domove in pod zasilnimi strehami, mad porušenimi zidovi je še vedno našla toplo zavetje brigada ali bataljon, ki so mu pri odhodu žene mahale v pozdrav in govorile: Kmalu se vrnite! Goljani, ki so prišli iz internacije, so šli v vojsko, bo-

riili so se, padali so, a tisti, ki so se danes vrnili v svoje porušene vasi, jih edaj z vso vero v novo življenje spet obnavljajo. Junaki borbe so postali junaki dela.

Se stoji nad Golem hrast, kjer so v letih vojne stali partizanski stražarji in čuvali tovariše, ki so spali v porušeni bajtah. Par korakov od tam kopljejo danes Goljani temelje za žago. Iz vasi, od koder se je nekoč često razlegalo drdranje mitraljezov, bo kmalu zavnela miroljubna pesem žage, ki bo rezala les za obnovo porušeni domaćij.

V Golem je vse živo. Možje, žene, dekleta, otroci delajo in tekmujejo med seboj, kdo bo več napravil. Vsa vas se je združila v obnovitveno zadruho. Prvo kar bodo napravili, bo žaga. In ta žaga bo last vse vasi. Za temelje žage in za prostor ob njej so izkopali že nad 150 m³ skale. Takoj so domači vozniki zdrobljeno kamenje odvažali na cesto, ki je prav slaba, saj ni bila popravljena že nad deset let. Na isti mah torej opravljajo dvojno delo: gradijo temelje za žago, obenem pa bo posuta cesta, da bodo prihodnje leto lažje dovažali gradivo za pozidavo porušeni domov. Vse, kar je potrebno za gradnjo, bodo ljudje pripravili že pozimi. Dolga kolona kmečkih voz je pripeljala izpod Peči: apno. Pri vsaki hiši ga že gasijo. Toda vode v teh hribovih manjka in žene jo od daleč prinašajo v škaflih na glavi. Tudi stavbni les bodo še to zimo posekali in pripravili. Dobili so ga brezplačno od države.

Kdor gleda te ljudi pri delu, zatrdno ve, da bomo pri obnovi pomagali prav tako, kot smo zmagali v borbi. Lunder, tehnična baza Ig.

S kamenjem, ki so ga izkopali, bodo posuli cesto.

OBVESTILA

OBVESTILO

Gospodarski svet - zvezni urad za cene v Beogradu je pod št. 13.393 z dne 14. XII. 1945 izdal sledeče navodilo in tolnačenje glede stroškov akreditiva:

V zvezi z uporabo navodila za odreja-nje cen v trgovini na debelo in drobno št. 2902 z dne 11. V. 1945, U. I. DEF št. 84 je komisija za politiko cen in dnevnice pri gospodarskem svetu DEF izdala sledečo tolnačenje:

»Stroški akreditiva za kupljeno blago so nabavni stroški, ki neposredno bremene dejanske nabavne stroške blaga. Stroški akreditiva se vstojijo v nabavne stroške v čistih zneskih, t. j. brez obresti, ki so obsežene v kosmatem zaslužku.

Stroški akreditiva so lahko enovrstni ali dvovrstni: a) enovrstni stroški nastopajo, kadar je akreditiv otvorjen pri bančni zvezi prodajalca, b) dvovrstni stroški se pojavljajo, kadar bankovna zveza kupca, pri kateri je bil odprt prvi akreditiv, odpira drugi akreditiv pri bankovni zvezi pod a).

Zaenkrat za akreditivne stroške niso predpisane enotne stopnje. Z ozirom na gornje je do nadaljnega priznavati akreditivne stroške med nabavne stroške blaga, brez obresti, posamezna od slučaja do slučaja, po bančnih obvestilih. Do nadaljnega je priznavati pri enovrstnih akreditivih največ 0,6%, pri dvovrstnih akreditivih pa 1,2%.

O tem vas obveščamo zaradi pravilnega ravnanja pri sestavljanju kalkulacij za cene odnosno odobravanju cen. Ljubljana, 27. XII. 1945. V št. 1593/7 Narodna vlada Slovenije - ministrstvo za trgovino in preskrbo

MINISTRSTVO ZA NARODNO ZDRAVJE

NVS poziva tovariše medicine Polh Franca, Bedjanič Angelo, Prenc Ivana, šavelj Antona, Smerdu Majdo, Fürst Bogdana, Rutar Ladoslava, Lotrič Slavico, Rainer Stroška, Majcen Živo, Ursi Radoslava, Zalar Vladimira, Tomažič Dušana, Jež Marijo, Marinček Martino, Kavos Neno, Verdelj Ivana, Oražem Mirka, Kenda Dunjo, Karo Franceta, da osebno dvignje štipendije na oddelku za vzgojo zdravstvenega naraščaja, Gledališka 11.

OBJAVA Ministrstvo za prosveto v Ljubljani sporoča vsem tehnikom, inženjerjem, mizar-skim strokovnjakom, pedagogom itd. na področju FLEB, da je podaljšan rok za izdelavo načrtov šolskega pohištva do 15. januarja 1946.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

»DRAMA Sobota, 5. januarja ob 20. uri: Pucova: »Svet brez sovražstva«. Sindikalna gledališka sobota Red SA. Nedelja, 6. januarja ob 15. uri: Goldoni - Rupel: »Primorske zdrahe«. Izven. Ob 20. uri: Goldoni-Rupel: »Primorske zdrahe«. Izven.

Opera Sobota, 5. januarja ob 19.30 uri. B. Smetana: »Poljub«. V. Blodek: »V vodnjaku«. Sindikalna gledališka sobota. Red SB. Nedelja, 6. januarja ob 19.30 uri: A. Dvořak: »Rusalka«. Gostovanje Julija Betetta. Izven.

Notranjska kliče!

V nedeljo, 6. februarja se bo vršila v Starem trgu druga obletnica ustanovitve bivšega Notranjskega odreda, obenem pa bomo počastili spomin padlih herojev. Borci, podoficirji, oficirji bivšega odreda, udeležite se v polnem številu te proslave!

Odredovci

KINEMATOGRAFI

LJUBLJANA

- KINO UNION: Francoski film »Decembrska noč«. Dokumentarni film »Auschwitz«. Ob 16.15, 18.15 in 20.15 uri. KINO MATICA: Sovjetski film »Suvorov«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15 uri. KINO SLOGA: Ameriški film »Deževje prihaja«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15 uri. KINO KODELJEVO: Ameriški film »Trije musketrji«, tednik. KINO MOSTE: Angleški film »Obalska komanda«, tednik.

DRŽAVNI KINEMATOGRAFI

Spored 5. in 6. t. m.

- BLED: Sovjetski film »Neulovljivi Jane«, tednik. DOMZALE: Italijanski film »Traviata«, tednik. DRAVOGRAD: Ameriški film »Pustolovec«, tednik. GROSUPLJE: Italijanski film »Preko lju-beznih«, tednik. IG: Ameriški film »Raziskovalci Ekvatorja«, tednik. LASKO: Sovjetski film »Vdore«, tednik. LJUTOMER: Angleški film »Njih devet«, tednik. MARIBOR - »ESPLANADE: Sovjetski film »Ob šestih po zmagi«, tednik. MEZICA: Jugoslovanski film »Koraki v svobodi«, tednik. NOVO MESTO: Ameriški film »Pesem mladosti«, tednik. ORMOZ: Ameriški film »Daddy«, tednik. PTUJ - »TITOV DOM: Sovjetski film »Dekle se muji na sestaneke«, tednik. RADOVLJICA: Češki film »Turbinas«, tednik. RAJHENBURG: Sovjetski film »Življenje čebel«, tednik. ROGASKA SLATINA: Sovjetski film »V. Čkalov«, tednik. RADEČ: Francoski film »Med štirimi stenami«, tednik. RUSE: Ameriški film »Zvezda moje sreče«, tednik. SLATINA RADENCI: Sovjetski film »V brlogu zver«, tednik. SKOPJA LOKA: Angleški film »Pod zastavo svobode«, tednik. SOSTANJ - »KAJUH: Sovjetski film »A. Parhomenko«, tednik. TRBOVLJE: Ameriški film »Otroci desete ulice«, tednik. VEVEČ: Angleški film »Osvojenje Afrike«, tednik. VRHNIKA: Ameriški film »Zena ustvarja zgodovino«, tednik. ZALEC: Angleški film »Signal iz Alžira«, tednik.

RADIO

DNEVNI SPORED ZA SOBOTO 5. I.

6.30-7 Veseli zvoki - 7-7.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda - 7.15-8 Pisana glasba - 12-12.30 Grieg: Simfonični plesi - 12.30-12.45 Napoved časa, poročila in pregled sporeda - 12.45-13 Koncert klarinetista Mihe Cunska, pri klavirju Bojan Adamič - 13-13.30 Pester instrumentalni in vokalni koncert - 13.30-13.45 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda - 13.45-14 Tri operne predigre - Anber: Fra Diavolo, Adam: Če bi bil kralj, Rimski-Korsakov: Zlati petelin - 14-14.30 Koncert orkestra Radia Ljubljana, dirigent: Rudolf Starič - 14.30-14.45 Napoved časa in poročila - 14.45-15 Vokalni koncert altistke Dane Lohotove, pri klavirju prof. C. Cvetko - 15 Poizvedbe - 17-17.15 Skladnice za otroke - 17.15-17.30 Oddaja za predšolske otroke - 17.30-17.45 Otroške pesmi poje sopranistka Nuša Kristanova, pri klavirju prof. Ciril Cvetko - 17.45-18 Čajkovski: Pesmica, Soštakovič: Stirje preludij za klavir, Belli: Balada o kapitanu Gastelu - 18-18.30 Oddaja o Sovjetski zvezi - 18.30-19 Koncertni spored slovenske glasbe - 19-19.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda - 19.15-19.30 Slovenske partizanske in narodne pesmi poje Vokalni kvintet Radia Ljubljana (B. Grošelj, Milan Jug, Roman Petrovič, A. Šula in Tone Petrovič) - 19.30-19.45 Orkestralni koncert - 19.45-20 Vokalni koncert mezosopranistke Ruše Bojšove, pri klavirju Bojan Adamič - 20-20.20 Tedenski politični pregled - 20.20-22 Veseli večer RL - 22-23 Oddaja o ustavi - naio reproducirana glasba.

JAVNA BORZA DELA

Ima na razpolago sledeča prosta mesta: Pri obnovi naše živinoreje nam je nujno potrebno 5 hlapev, ki imajo veselje in ljubezen do živali, posebne konj.

Naši obrtniki potrebujejo za kleparaka, ključavničarska in lončarska dela sledeče kvalificirane ljudi: 1 lončarja, 1 inštalatarja, 1 modelnega ključavničarja, 3 samostojne orodjarje, 4 stavbne ključavničarje, 1 galvanizerja, 2 strojna ključavničarja 1 urarja in 2 mehanika.

Za napravo opreme in lesnih izdelkov potrebujemo 2 pohištvena mizarja, 4 losostrugarje, 1 lesorezca in 5 sodarjev.

Za napravo samskih oblek in samske obutve nujno potrebujemo primerne delovne moči. Zato naj se javijo 1 krojač za velika dela, 10 čevljarjev in 1 čevljarški pri-rezovalce.

Za gradbo stanovanj potrebujemo 43 zidarjev in večje število delavcev, ki bi pomagali pri stavbnih delih.

Različne obrti potrebujejo 1 dimnikarskega vajenca, 1 črkošilarskega vajenca in 1 ščetarskega vajenca.

Darujte kri za ranjence!

PRESKRBA

DELITEV SVEZEGA MESA

Potržniki Okrožnega mesta Ljubljane, ki so upravičeni prejemati meso, bodo prejeli v soboto, dne 5. januarja dopolndne pri svojih stalnih mesarjih na odrezek »11 januar 1946« osnovno živilsko nakaznico, izdane od MLO - odsek za preskrbo, po 7 dkg svežega svinjskega mesa, ali po 10 dekagramov teletine, v kolikor ne bo svinjskega mesa na razpolago.

Prav tako prejmejo tisti dan teletičje meso bolniki na odrezke bolniških nakazil in zdravstveni zavodi.

Prodajna cena sveži svinjini je din 44, prodajna cena teletini pa 33 din za kg.

Naroča se potrženikom, da oddajo v soboto pri svojih stalnih mesarjih naročilnice za meso.

Porabna doba za ribje konzerve od zadnje delitve se zaradi dodelitve mesa podaljša za dobo enega tedna.

Mesarji morajo obračunati odrezke in preložiti naročilnice v ponedeljek, dne 7. t. m. na Navodu, Novi trg 4-III. soba št. 14.

MLO, oddelek za trgovino in preskrbo za okrajno mesto Ljubljana, poziva vsa trgovska, industrijska in ona obrtna podjetja, ki poleg svojih izdelkov prodajajo

tudi tuje izdelke, da dvignje predpisane obrazce v zvezi s popisom starih zalog blaga, pri Združenju trgovcev za okrajno mesto Ljubljana, Trgovski dom, Gregorčičeva št. 27.

POPIS ZALOG 31. XII. 1945

Trgovci s špescerijskim blagom, zadruga, gostinske obrate, javne kuhinje, menze, peke, ponovno pozivamo, da predlože še v teku današnjega dne popisa racioniranih živil po stanju dne 31. XII. 1945.

Popis zalog je dostaviti odesku za nakazovanje živil, Novi trg 4-III. Zamudniki ne bodo opravičani.

POZIV OKROŽNIM IN OKRAJNIM REFERENTOM

Ministrstvo za trgovino in preskrbo NVS sklicuje za sredo, 9. januarja 1946 ob 9. uri dopolndne konferenco v dvorani Trgovske zbornice v Ljubljani, Beethovnova ulica št. 10. Konferenca se morajo obvezno udeležiti vsi poročevalci in načelniki oddelkov oziroma odsekov za trgovino in preskrbo vseh okrajnih in okrajnih odborov. Vabila so bila že razposilana.

Iz pisarne ministrstva za trgovino in preskrbo NVS